

Janez Hribar:

Gradimo zadružne domove

Ko pregledujemo rezultate prvega leta našega planskega gospodarstva, moramo ugotoviti, da ti uspehi na vseh široki gospodarski fronti niso povsod enaki. Zakon o petletnem planu predvideva v prvi vrsti razvoj industrije in elektrifikacijo naše zaostale države, predvideva pa tudi močan porast in dvig kmetijske produkcije in likvidacijo primitivnosti in zaostalosti, ki še vlada na vsem našem podeželju v kmetijski produkciji. Razvoj industrije je nemogoč brez istočasnega napredka v kmetijstvu. Razvoj kmetijstva je pa prav tako nemogoč brez znatnega porasta in razvoja industrije.

Za uspešno razvijanje planskega gospodarstva v industriji so bili podvzeti ustrezajoči ukrepi in odstranjene vse glavne zapreke, ki so ovirale graditev naše države po principih, ki jih zahteva plansko gospodarstvo. Ne moremo pa tega trdit za kmetijski sektor, kjer se produkcija vrši v glavnem še vedno na isti način, kakor se je vršila v preteklosti. V kmetijstvu niso bile izvršene nikakršne spremembe v pogledu modernizacije, v pogledu uvažanja kakršnih koli novih metod. Važna sprememba, ki se je na področju kmetijstva po osvoboditvi izvršila, je bila le agrarna reforma, ki je imela za posledico, da je dobilo sto in sto tisoče malih kmetov zemljo, da je bil uničen gospodarski in politični vpliv veleposestnikov in ljudi iz nekmetijskih poklicev, na drugi strani je pa to imelo za posledico, da je nastala v naši državi še večja razdrobljenost zemljiške posesti, kakor je bilo to do izvedbe agrarne reforme.

Z INDUSTRIALIZACIJO BOMO DVIGNILI TUDI KMETIJSTVO

Naš petletni plan industrije in elektrifikacije države je grajen na bazi istočasnega razvoja in dviga produkcije v kmetijstvu, ker le ob krepkem zalaganju industrije z vsemi potrebnimi surovinami in istočasnim zadostnim preskrbovanjem potrošniškega trga je v celoti izvedljiv naš plan graditve industrije. Razvoj industrije v kapitalističnih državah je imel za posledico propadanje malih in srednjih kmetov, ki so padali v čedalje večjo odvisnost bank in finančnega kapitala, bili so iz dneva v dan močnejše izkoriščani in ogromna množica teh drobnih posestnikov je tako obubožala, da je prišla na beraško palico, njihova posestva so pa prehajala v roke bank in raznih drugih kapitalističnih ustanov. Razvijanje industrije v kapitalističnih državah je imelo ravno obratne posledice, kakor pa jih bo imel razvoj industrije v naši državi. V kapitalizmu je imel razvoj industrije za posledico propadanje malega kmeta, ki je prehajal v odvisnost banke in raznih spekulativov. Zemlja je na ta način prehajala iz kmetijskih rok v roke finančnih in industrijskih magnatov, ki so to malo posest združevali v velika veleposestva, na katerih so nato začeli uvajati moderno tehniko in tako zamenjali primitiven način obdelave zemlje z moderno tehnično industrijsko obdelavo. To je seveda pa šlo le v korist majhne peščice kapitalistov in na račun obubožanja milijonov malih in srednjih kmetov. Industrializacija pri nas pa odpira popolnoma drugačno perspektivo za našega delovnega kmeta. Razvoj naše industrije ne bo spravil naših kmetov v odvisnost kogar koli, temveč bo imel za posledico, da bo začela izginjati iz naše kmetijske produkcije in iz naše vasi dosedanja gospodarska zaostalost, primitivno orodje bomo postopoma zamenjali z modernim orodjem in modernimi stroji, ki jih bo industrija prav v ta namen izdelovala. Delovno silo, ki bo odhajala iz vasi v nove tovarne, bodo nadomestili moderni stroji, tako da zaradi tega produkcija ne bo padala, temveč se bo zelo dvignila. Tako bo torej industrija dobavljala kmetijstvu vedno več raznovrstnega orodja, strojev in raznih drugih pripomočkov, ki so potrebni za moderno obdelavo zemlje, vedno več umetnega gnojila, skrbela bo tudi za opremo in razvoj modernega kmetijskega šolstva in znanstvenih institucij, kar je vse skupaj neobhodno potrebno za hiter dvig kmetijske proizvodnje. Kmetijstvo bo pa na drugi strani dobavljalo industriji in naraščajočemu številu delavcev dovolj življenjskih potrebščin in različnih surovin, poleg tega bo pa vasi tista, ki bo industrijo zalagala z dovoljnim številom delovne sile, ki se bo lahko rekrutirala edinole iz vrst kmetijske prebivalstva. Iz navedenega vidimo, da ima proces moderniziranja naše države ravno obratne posledice, kot jih ima ta proces v kapitalističnih državah. Tam se ustvarja med kapitalistično industrijo ter med vasio in drobno poselstniško strukturo nepremostljivo nasprotje, pri nas se pa obe panogi medsebojno krepko izpopolnjujeta in sta prav za prav odvisni druga od druge.

ZADRUGE NAM BODO OMOGOČILE UVESTI MODERNO TEHNIKO V KMETIJSTVO

Da bo pa kmetijstvo lahko na zadovoljiv način zadostilo vsem tem nalogam, je pa treba podvzeti gotove ukrepe. Treba je kmeta, drobnega producenta povezati v ustrezajočo zadružno organizacijo, ki bo poleg tega, da bo pustila kmetu polno samostojnost in jo prav za prav še utrdila, dejansko omogočila, da uvedemo v kmetijstvo moderno tehniko in vse mogoče znanstvene pridobitve. To pa nam bo istočasno omogočilo, da uničimo vse ostanke izkoriščanja, ki do neke mere na vasi še obstajajo, da bomo izmenjavali blago brez vsakršnega posredovanja, katero je imelo doslej za posledico navijanje cen, spekulacijo in zavlačenje v preskrbi. Vpliv privatne trgovine in različnih posredovalcev pri izmenjavi blaga je v precejni meri povzročil, da kmetički pridelki niso pritekali v večji meri na trg, da je bil zaradi tega trg slabo založen; na drugi strani pa kmet za izkupiček, ki ga je dobil za svoje pridelke, ni mogel nabaviti industrijskega blaga, ki bi ga potreboval za zadovoljitev svojih potreb. Zaostala industrija ni bila v stanju, da založi trg s potrošniškimi artikli v taki meri, da bi zadostili široki potrošnji in ustvarjali pri kmetu razpoloženje za dviganje svoje produkcije in potrebo, da bi čim več tega blaga spravil na trg.

Zaradi gornjih razlogov je bilo nujno izvesti nekatere ukrepe, ki bodo ustvarili skladnost, potrebno za enakomeren razvoj vseh naših gospodarskih panog. Tov. Kardelj nam je v svojem članku o kmetijskem združništvu nakazal ustrezajočo zadružno obliko, ki bo omogočila v kmetijstvu doseči tiste uspehe in izvršiti naloge, ki smo si jih zastavili v petletnem planu. Zadružna organizacija, kot jo obravnava tov. Kardelj, je bila sprejeta od večine kmetov z navdušenjem; ker se zavedajo, da bo lahko odigrala odločilno vlogo v preobrazbi našega kmetijstva, dvignila rentabilnost kmetijske produkcije ter imela odločilen vpliv na razvoj naše vasi. Na drugi strani pa so sovražni ostanki na našem podeželju začeli širiti protiljudske teorije in prišepetovati kmetu, da mu grozi odvzem zemlje in da ga čakajo skupni kotli. Tako bedasto govorjenje in podle trditve le dokazujejo, da se sovražniki našega napredka dobro zavedajo, kakšen ogromen pomen bo imela taka zadružna organizacija za našega kmeta in da se bo večina kmetov te svoje zadruge močno oklenila.

Poudariti je treba, da ima zadružništvo pri nas močne tradicije, da sega njegov razvoj desetletja nazaj. V dobi kapitalizma je bilo zadružništvo močno razvito, predvsem pa kreditno zadružništvo, ki je sicer reševalo kmeta pred oduševskimi obrestmi vaških oderuhov in zelenošev, toda istočasno začelo skupaj spravljati ogromne vsote prigarane in pristranskega kmetkega denarja; te vsote so šle v milijarde. Toda ta kmetički denar ni potem več služil izboljšanju kmetijstva, kmet ga ni več dobil v svoje roke, temveč so ga banke uporabljale za vse mogoče finančne in trgovske spekulativne posle, za financiranje vsega drugega, samo za razvoj kmetijstva ne.

Od osvoboditve do danes se je zadružništvo, ki smo ga organizirali, precej razmahnilo, toda ne toliko v smeri produkcije kot nabave in prodaje blaga. Kmetičko nabavno-prodajno zadružništvo danes zajema okrog 80 % kmetičkih gospodarstev. To je brez dvoma lep uspeh, ki je bil na tem področju dosežen. Vse premalo pa je bilo napravljene na tem, da bi se storilost teh nabavno-prodajnih zadrug dvignila v tem pogledu, da bi se te zadružne trgovine bolj trudile, da bi vasi dobavile več raznega blaga, istočasno pa izločile posrednike in mešetarje, ki so prišpekulirali na račun trgovanja kmetičkih pridelkov ogromne vsote denarja. Po drugi strani pa vidimo, da je bila zadružna dejavnost do sedaj usmerjena predvsem v trgovanje, da pa je bila produkcijska stran močno zanemarjena.

Na področju živinoreje, gozdarstva, lesne produkcije in še nekaterih manj važnih kmetijskih panog, se je sicer nekoliko razvijalo produktivno zadružništvo, toda v precejšnjem številu teh zadrug je vladala stara miselnost, ki je lastna zadrugam v dobi kapitalizma. Kapitalistični duh je bil tudi po osvoboditvi močno ukoreninjen v zadružnem vodstvu, tako v nabavno-prodajnem, kakor tudi produktivnem zadružništvu. Ta stara miselnost, ki se je izražala v tendenci lova za čim večjim zaslužkom in profitom, pečati se s posli, ki bi donašali čim večje profite, voditi konkurenčen boj ne samo s privatnikom, ampak prav tako z državnimi ustanovami, namesto da bi bila zadružna dejavnost usmerjena k dvigavanju produkcije, kar mora biti danes cilj vseh državnih in zadružnih ustanov.

Taka zadružna miselnost je bila tudi močna ovira pri razvijanju malih zadrug, kjer edino more priti zadružna demokracija do polnega izraza. Ljudje iz vodstva starega zadružništva se niso mogli in niso hoteli sprijazniti z mislijo, da je vodstvo zadrug stvar vseh članov-zadružnikov, ki naj usmerjajo delo zadruge po principih, ki odgovarjajo delovnemu človeku, to je k dvigavanju produkcije in pocenitvi produktov. Ti ljudje so še nadalje skušali uveljaviti staro škodljivo načelo, da je vodstvo zadrug vprašanje, s katerim se peča lahko le majhen krog ljudi, ki naj odločajo o vsem delu zadružništva. Ta škodljivi duh je sicer že v precejšnji meri izginil iz naših zadrug, vendar pa še ni popolnoma uničen in bo treba vložiti še mnogo truda, da bo nova demokratska zadružna miselnost popolnoma prodrla predvsem med zadružnike same, ki bodo potem že znali uveljavljati svoje pravice in si znali izbirati tako zadružno vodstvo, ki bo znalo gospodariti v zadrugi na nov način in ki se bo čutilo odgovorno svojim članom, ne pa obratno, kakor se je dogajalo marsikje do sedaj.

TREBA BO ORGANIZIRATI TAK TIP ZADRUGE, KI BO V GLAVNEM SKRBELO ZA PRODUKCIJO

Omenil sem že, da smo od osvoboditve dalje forsirali predvsem kmetičko nabavno prodajne zadruge. Toda spričo nalog, ki so postavljene pred kmetijstvo in o katerih je bilo govora v začetku, je treba pristopiti k organiziranju take zadruge, ki se bo pečala prvenstveno s produktivnimi posli, ki bo imela za svoj glavni cilj dvig kmetijske produkcije, zalaganje vasi z vsem potrebnim in ki bo omogočila prevzgojo naše vasi, da se bo tudi na kulturnem področju vas dvignila do take stopnje, da bo izginila razlika, ki je doslej vladala med mestom in vasio. Taka zadružna oblika, kot jo nam je nakazal tov. Kardelj, bo raztegnila svojo dejavnost preko različnih kmetijskih panog, kar bo pač odvisno od razumevanja zadružnikov samih in od iniciative, ki jo bodo znali potem razviti. Tako se bo kmetičko nabavno prodajna zadruge spremenila v splošno kmetijsko zadruge.

Zadruge bo morala organizirati razne produktivne oddelke za povzdigo živinoreje, za dvig hektarskega prinosu poljedelskih kultur. Za dvig vinogradništva in sadjarstva bo prav tako treba imeti v zadrugi odgovarjajoči odsek, ki bo skrbel za dvig produkcije v vinogradništvu in sadjarstvu. Strojni odsek z različnim orodjem in malimi kmetijskimi stroji bo igral zelo važno vlogo pri rekonstrukciji kmetijstva. Ne bi pa zadruge mogla v zadostni meri nuditi korist svojim članom in vseh delovnih skupnosti, če ne bi imela kreditnega oddelka. Danes je ogromno denarja izven obtoka in leži mrtve, ne poživlja naše gospodarske dejavnosti, kar ima neugodne posledice za vse naše gospodarstvo. Kreditni odsek v zadrugi bo pa omogočil kmetom, da bodo vlagali svoje prihranke v svojo zadruge. Taka zadruge bi lahko popolnoma samostojno poslovala, ne bo ji treba dobivati posojilo od državne banke za obratovanje. Kmetje bodo imeli priliko vlagati prihranke in dobivati pod ugodnimi pogoji posojilo v primeru potrebe.

Zadruge bo lahko skrbela tudi za popravila različnega kmetijskega orodja s tem, da si bo ustanovila delavnico ali pa popravilnico orodja; ustanovljale se pa bodo v zadrugi tudi različne druge obrtne delavnice in objekti za predelavo različnih kmetijskih in gozdnih sadežev, kar bo vse služilo k dvigavanju dohodka kmetov zadrugnikov. Razvijanje industrije nima, kakor nekateri napačno mislijo za posledico uničenja obrti in male predelovalne industrije; ravno nasprotno: ob razvijanju težke industrije nastajajo vse mogoče potrebe, ki pa jih ta industrija ne more zadovoljevati, temveč bomo lahko te potrebe zadovoljili le na ta način, da bomo na podeželju razvili močno delavnost v pogledu razvijanja obrti, različnih delavnic in male lokalne industrije. To predelavo kakor tudi obrt in lokalno industrijo si organizirajo LO, morale bodo pa tudi zadruge razviti krepko iniciativno na tem področju, če hočemo, da bomo v doglednem času zadovoljili raznovrstne potrebe delovnega ljudstva. Med komunalnim gospodarstvom in pa gospodarstvom, ki ga bodo organizirale kmetičke zadruge se ne bo smel razviti nikakršen konkurenčni boj, temveč bo treba najti vedno način pravilnega sodelovanja in izpopolnjevanja, kajti vsaka druga pojava bo imela za posledico zaviranje te dejavnosti in iniciative od česar bo imelo pa škodo delovno ljudstvo samo.

Nadaljevanje na 2. strani.

IZ DANASNJE ŠTEVILKE:

Janez Hribar: Gradimo zadružne domove. — Sprememba vlade LRS. Z ničemer ne morejo izpodbiti naše ob tožbe proti Orlandu in Marazzi. Obisk v republiškem podjetju »Toplovod« v Kranju. Večina ljudskih odborov na Primorskem je že sprejela svoje petletne plane. Nekaj besed k ustanovitvi »Slovenske filharmonije«. Nemški kvizlingi so pristali na ustano vitev zapadne nemške države.

Sprememba vlade LR Slovenije

Predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS je imelo danes dopoldne pod predsedstvom predsednika Prezidija Josipa Vidmarja sejo, na kateri je na podlagi pismenega predloga predsednika vlade LRS Mihe Marinka sprejelo sklep o razrešitvi dolžnosti ministra za industrijo in rudarstvo Franca Leskoška in o imenovanju dr. Marijana Breclja, podpredsednika vlade LRS, za ministra za industrijo in rudarstvo.

Glavno mesto Ljubljana, dne 10. januarja 1948.

Iz sekretariata Prezidija Ljudske skupščine LRS



Prezidij Ljudske skupščine FLRJ je z aklamacijo ratificiral pogodbe z Bolgarijo, Madžarsko in Rumunijo

Šesti kongres Komunistične partije Italije

Enotnost vseh demokratičnih sil bo prisilila reakcionarne sile k umiku je izjavil gen. sekretar KP Francije Maurice Thorez

Milan, 10. januarja (Tanjug). Na VI. kongresu Komunistične partije Italije je pozdravil delegate v imenu Komunistične partije Francije Maurice Thorez.

Govoril je o borbi francoskega ljudstva proti tujim imperialističnim zavojevalec ter naglasil, da skuša ameriški imperializem svoje zaslužnevalne namene prikriti z nesramno obrekovanjem kampanjo proti ZSSR, deželi socializma, ki je na čelu demokracije in borbe za trajni mir na svetu. Thorez je naglasil, kako težaven politični položaj bi bil v Evropi, če bi ne bilo Rdeče armade, ki je dosledna zaščitnica in branilka pravic zatiranih narodov.

V nadaljevanju govora je Thorez poudaril, da bo enotnost vseh demokratičnih svetovnih sil v skupni borbi proti sovražniku miru in svobode prisilila vse reakcionarne sile k umiku. Ob koncu je naslovil plameteče pozdrave demokratični vladi Grčije, mladi rumunski republiki, demokratičnim kitajskim borcev in naglasil, da se demokratične sile borijo, napredujejo in korakajo k zmagi v Franciji, Italiji in v kolonialnih zaslužnih deželah.

Na popoldanski seji kongresa, ki je bila posvečena politiki ljudske demokracije, sta govorila predsednik italijanske ustavodajne skupščine Terracini in narodni poslanec Mauro Scocimaro.

Pozdrav delegata Poljske delavske partije Jendrihowskega

V imenu Poljske delavske partije je kongres pozdravil Stefan Jendrihowski. Naglasil je, da slonijo stiki med Poljsko in Italijo na skupni borbi za svobodo v XIX. stoletju. Potem je govoril o razvoju demokratične Poljske in poudaril, da je pomenila določitev poljskih meja na Odri in Nisi »prelom

na mednarodnem področju». Omenil je uspehe, ki jih je Poljska dosegla pri naseljevanju novih pokrajin in oživilanju gospodarstva. Naglasil je tudi globoke socialne ter ekonomske spremembe v prerajeni Poljski, predvsem nacionalizacijo industrije in agrarno reformo.

Ko je govoril o poljski triletki, je dejal, da Poljska upravičeno zavrača »Marshallov načrt«, ki je »sredstvo ameriških kapitalistov za zaslužjevanje poljskega narodnega gospodarstva«. Hkrati je omenil pomoč, ki jo nudi Poljski in drugim deželam srednje in vzhodne Evrope Sovjetska zveza in ki ni zavrla, ampak omogočila čim širši gospodarski razvoj.

Jendrihowski je ob sklepu svojega govora dejal: »V imenu poljskih delavskih množic izražam vero, da bo italijansko ljudstvo, ki je z žrtvami strmoglavilo fašizem ter zdaj stopa po poti napredka, po poti svojih najboljših tradicij, našlo v sebi dovolj sile, da razbije okove, s katerimi ga oklepa ameriški imperializem. Vaša zmagava bo tudi naša zmagava.«

V imenu Komunistične partije Urugvaja je kongres pozdravil Eugen Gomez, ki je omenil tesne zveze med italijanskimi in urugvajskimi demokratičnimi silami ter naglasil, da bo sedanje srečanje njihovih zastopnikov koristilo utrditvi naprednih sil v obeh deželah.

Solidarnost italijan. delavcev s stavkajočimi bančnimi nameščenci

Rim, 10. jan. (Tanjug). Associated Press poroča, da je italijanska Generalna konfederacija dela objavila resolucijo, v kateri izraža solidarnost z bančnimi uradniki, ki že deset dni stavkajo.

V resoluciji pozivajo vse člane Generalne konfederacije dela, naj izrazijo svoje nezadovoljstvo z bankirji, če ne ugodijo zahtevam nameščencev.

Zmagovite operacije grške demokratične armade

Atene, 10. jan. V zvezi z operacijami grške demokratične armade med 22. in 29. decembrom pr. l. na agrionskem področju, objavlja radijska postaja svobodne Grčije v svoji današnji oddaji poročilo agencije »Elefteri Elada« (Svobodna Grčija), v katerem je rečeno:

Monarhofašisti so imeli med temi operacijami resne izgube v ljudeh. Število padlih monarhofašistov, katerih trupla so našli na bojišču, znaša 51 vojakov, ne všteti tistih, ki so jih monarhofašisti odvedli s seboj. Med padlimi je tudi 5 oficirjev, in sicer 2 majorja ter trije poročniki. Skupina 21 ujetih monarhofašističnih vojakov, všteti tudi poročnika Kondonolosa, je pristopila k demokratični armadi, medtem ko so ostale spustili na svo-

bodo. Borci demokratične armade so zaplenili večje količine orožja, streliva in vojaške opreme.

Enote rumeljskega štaba so napadle 24. decembra pri Sirovuniju monarhofašistične sile, ki so krenile iz kraja Terma proti Prostoru. Sovražnik je imel 11 mrtvih in večje število ranjenih. Enote demokratične mladine istega štaba so 3. januarja napadle monarhofašiste pri Furki na fiotiliskem področju. Te enote so izvedle tudi večje število diverzantskih akcij in pri tem uničile tudi telefonsko mrežo na omenjenem področju. Poleg tega so tudi vdrle v vasi Platisimo in Ombriani, ki sta pod sovražnikovim nadzorstvom, 50 mladincev in 70 mladink iz teh dveh vasi je pristopilo v vrste demokratične armade.

Gradimo zadružne domove

Nadaljevanje s 1. strani.

ZADRUŽNI DOMOVI BODO GOSPODARSKO IN KULTURNO SREDIŠČE VASI

Ogledali smo si sedaj dejavnost zadruge na področju produkcije in trgovine, toda nič manj važna naloga, ki se je morajo lotiti zadrudniki z vso resnostjo, je kulturno prosvetno delo, ki ga je treba postaviti v vasi na tako bazo, da bo prav preko zadruge sleherni delovni človek iz vasi čutil vpliv kulturno prosvetnega dela. Mnogočkrat je kmečki človek z zavistjo gledal na mestno prebivalstvo, ki je imelo na razpolago vse mogoče kulturne pridobitve, tako gledališče, kino, različne razstave, koncerte, predavanja, čitalnice, klube itd. Vseh teh kulturnih dobrin bo sedaj deležna tudi vasi in ta zavist, v kolikor je sedaj bila upravičena, bo izginila in vasi se bo v kulturnem pogledu dvignila na višjo stopnjo in se zblizala z mestom. Razlika, ki je ločila vasi od mesta, bo s tem napredkom vasi za vedno odstranjena. Nič več ne bo potrebno kmečkemu človeku iskati razvedrila v gostilni in raznih zabaviščih, vse to bo našel v svoji zadruzi, odnosno v svojem zadružnem domu, katerega bo treba zgraditi. Koliko prijetnejše bo s tem postalo življenje na vasi. Sredi večje vasi bo stal lep urejen zadružni dom z okusno dvorano za razne igre, glasbene prireditve, recitacijske in deklamacijske večere, kjer bo možno prirejanja kino predstav, bodisi stalnih ali potujočih, kjer bodo imeli prostor za različne kulturne krožke, kjer se bodo ljudje zbirali na različne pogovore in razvedrila, čitalnico z lepo urejeno knjižnico, ki bo omogočila vsem vaščanom, da si bodo bogatili svoje znanje s prebiranjem in študiranjem koristnih knjig.

Bo pa lahko zadruza ugodila vsem tem zahtevam in zadovoljivo delala le tam, kjer bodo kmetje sami pravilno doumeli pomen take zadruge. Kjer se bo vse to razvilo dejansko ob iniciativi samih zadrudnikov, kjer ne bo moglo biti niti govora o kakršni koli prisiljenosti. Naši aktivisti na vasi morajo ematrati organizacijo zadružništva in pa gradnjo zadružnega doma kot svojo najvažnejšo nalogo, katere se je treba lotiti z vso silo. Kardeljev članek o kmetijskem zadružništvu je, prodir v sleherni, najbolj oddaljeno vasi, tako da ga ni človeka, ki bi mu ne bilo mogoče seznaniti se z vsebino tega članka, ki odpira take široke perspektive v razvoju kmetijskega zadružništva. Naše vasi so se močno razgibale ob tem vprašanju. Vsi so se razni sestanki množičnih organizacij na vasi, kjer na dolgo in široko razpravljajo o organizaciji take zadruge in ugotavljajo potrebo graditve zadružnega doma v vasi. So pa tudi vasi, kjer je bilo prav malo govora o vlogi kmečke zadruge na vasi, še manj pa govora o tem, da je za razvoj zadružništva nujno potrebno zgraditi lastni zadružni dom, ki bo prav za prav šele omogočil, da se bo zadružništvo razvilo do take stopnje, kot je potrebno, za zboljšanje življenjskih pogojev malega in srednjega kmeta in za dvig rentabilnosti kmečke produkcije.

Dožnost našega aktivna na vasi je, da se z veliko večjo vneto in čutom odgovornosti loti te važne naloge. Naj ne bo na vasi delovnega človeka, ki ne bi bil pravilno seznanjen z vsebino novega zadružništva in ki bi ne doumel kaj pomeni zadruza te vrste za njega samega, za njegovo vasi in za vso delovno skupnost. Pod vodstvom frontnih organizacij naj zadrudniki z vso doslednostjo vztrajajo pri izvedbi decentralizacije zadruge in se lotijo ustanavljanja kmečke zadruge v tistih krajih, kjer do sedaj zadruge še ni bilo. Vsaka večja vasi zase ali vsaj z zaledjem nekaj manjših vasi mora imeti svojo zadruzo, ki bo postala gospodarsko in kulturno središče svojega področja.

V Sloveniji bomo letos gradili več sto zadružnih domov, katerih število se prav za prav ne da odrejati in je treba pri tem puščati ljudem na vasi čim več iniciative, ker bo gradnja zadružnih domov njihova stvar in jih bodo tudi sami zgradili. Popolnoma napačno bi bilo nadaljevati s prakso, ki se je pojavila v nekaterih okrajih, da je okraj, aktiv skušal sam brez sodelovanja terena določati število domov za svoj okraj in pri tem ni upošteval želje zadrudnikov, ki so sklenili, da bodo gradili več zadružnih domov, kot pa je bilo predvideno na sestanku okrajnega aktiv. Kjer zadruge še ni, pa so ugodni pogoji za razvoj zadruge, je treba takoj izbrati zadružno vodstvo, t. j. upravni odbor, ki bo obenem vršil funkcije uprave gradilišča zadružnega doma, ako se bo v vasi gradil. Prav tako je vsega obsojanja vredno odlašanje nekaterih naših aktivistov, ki so mislili načeti vprašanje organizacije zadružništva in vprašanje graditve zadružnih domov šele proti koncu meseca januarja.

TAKOJ JE TREBA PRICETI S PRIPRAVAMI ZA GRADNJO ZADRUŽNIH DOMOV

V času zime do nastopa gradbene sezone je treba pripraviti vse gradbeni material, tako da ob nastopu gradbene sezone lahko takoj začnemo z gradnjo zadružnega doma. Treba je takoj začeti zbirati material, kopati ilovico za opeko, pripravljati poljske opekarne, kjer je to potrebno, kopati in navažati pesek, pripravljati kamen za zidavo in za izdelavo apna, sekati in razlagati potrebne lesne itd. Vse ta material moramo kot že omenjeno zbrati do začetka gradbene sezone,

kajti v tem času imajo kmečki ljudje mnogo več časa, kot ga bodo imeli spomladi, ko so začnejo poljska dela. Zbirati bo treba med zadrudniki tudi denarna sredstva, ki se bodo s pridom uporabila za nabavo različnega materiala, ki se ne bi dal dobiti brezplačno. Pri gradnji se je treba ozirati predvsem na material, katerega imamo sami doma. Zato je treba vnesti v plan dovoljno količino odgovarjajočega materiala, ki se ga da dobiti brez dvoma v vsakem kraju v dovoljni količini. Uprava gradilišča bo morala napraviti plan materiala in skrbeti za to, da se bo ta material pravočasno nabavil; morala bo izdelati plan delovne sile, ki naj bo pravilno razporejena, tako da bo ves čas gradnje na razpolago dovolj delovnih sil, da ne bo gradnja med letom zastala. Pri izvršnem odboru OF za Slovenijo kakor tudi pri okrajnih odbori pripravljajo različne načrte za domove, ki jih bodo pravočasno dobile uprave gradilišč. Te načrte je treba skupaj z zadrudniki pregledati in izbrati najprimernejšega, ki bo najbolj odgovarjal njihovim potrebam. Uprava gradilišča bo vodila vse delo. Frontne organizacije so pa dolžne, da bodo za delovne akcije znale aktivizirati zadrudnike, da bo pripravljenega dovolj materiala in ostalih sredstev kakor tudi delovne sile, da ne bo pri gradnji zastoja.

DRUG DRUGEMU SI BOMO POMAGALI

Jasno pa je, da v letu 1948. ne bomo mogli zgraditi toliko domov, kot bi jih želeli in kot bi jih potrebovali. Zato bo treba gradbeno dejavnost nadaljevati še drugo leto in bi bilo napačno, če bi h gradnji domov, ki jih bomo zgradili letos, pritegnili samo tiste vaščane, ki žive na področju zadruge, za katero se gradi dom. Dolžnost frontnih organizacij je, da pritegnejo h krepkemu sodelovanju tudi prebivalce okoliških vasi, v katerih le to ne bodo gradili doma. Ko bodo pa drugo leto gradili dom v njihovi vasi, bodo morale frontovske organizacije zopet skrbeti, da bodo ljudje iz vasi, ki ima že zgrajen dom, prav toliko nudili svo pomoč pri gradnji doma v sosednji vasi. Tako se bo ustvarila tesna povezava med vasi in bo takamedsobna pomoč v tej širokopotezni akciji nujno potrebna. Množične organizacije iz večjih krajev in centrov bodo pa morale skrbeti, da bodo krepko pomoč nudile posebej tistim krajem, ki so bili opustošeni v vojni, katere še tlači breme obnove, za katere pa bo graditev zadružnega doma veliko težavnejši problem kot za kraje, ki niso bili opustošeni v vojni.

Na različnih sestankih in zborovanjih sprejemajo zadrudniki in frontne organizacije delovne obveze, koliko materiala bo ta ali oni prispeval, koliko denarja bo zbral itd. Organizacije borcev narodno-osvobodilne vojne prav tako sprejemajo delovne obveze, da na ta način čimveč prispevajo h gradnji zadružnega doma in tako pokažejo iniciativo prvoborca v boju za gospodarsko zgraditev naše države, kot so pokazali iniciativo v času narodno osvobodilnega boja. H graditvi doma bo treba krepko pritegniti tudi sindikalne organizacije in obrtništvo. Kajti če bi morali plačati vse storitve za nabavo oken, vrat, okovja, instalacijskega materiala in različne opreme, bi bila to seveda predraga stvar. Kakor so delavci pokazali polno razumevanje pri gradnji države, tako bodo brez dvoma pokazali pripravljenost dati potrebno pomoč pri graditvi zadružnih domov in to predvsem v nabavi različnega okovja in instalacijskega materiala in pri izdelavi vrat, oken, opreme, kar si bodo zadrudniki sami težko nabavili. Prav tako bo dolžnost obrtnikov, da bodo tudi oni prispevali pri gradnji vaškega zadružnega doma. Prepričan sem, da bo ogromna večina zadrudnikov odgovorila na to vprašanje pritrdno.

Marsikje je dejstvo, da je gradnjo zadružnih domov prevzela mladina, povzročila pasivizacijo zadrudnikov-vaščanov. Mladina bo izkušnje z velikih gradilišč: Brčko—Banovići, Samac—Sarajevo, Zelenikiti itd. prenesla na gradilišča zadružnih domov in s svojim elanom pokazala ostalim prostovolcem, kako je treba premagovati težave. Napačno bi bilo tudi, če bi pri gradnji ne sodelovalo vse kmečko prebivalstvo, ampak le mladina. Tako ne bi bila dosežena tista prava razgibanost, ki je potrebna na vasi, če hočemo, da bo vasi živela novo življenje pod okriljem svoje zadružne organizacije. Kar je mladine v vasi, bo na vsak način sodelovala pri gradnji in tako vnesla tudi med starejše zadrudnike novega duha in utrdila zavest in prepričanje, da se dajo premagati vse težave, če so sile delovnega ljudstva združene med seboj, da je ni naloge, ki je ne bi mogli izvesti, če se je lotimo z vso resnostjo in odločnostjo.

Pri aktivizaciji, ki jo bomo razvili ob graditvi zadružnih domov, je pa treba doseči istočasno tudi to, da se bo še bolj pomnožilo število zadrudnikov, da bodo vsi pošteti delovni ljudje na vasi čimprej vključeni v zadruge, da bodo tako z ostalimi vaščani doprinesli čim več za razvoj svoje zadruge in tudi skupaj uživali koristi zadruge. Dolžnost okrajne je, da organizira pod vodstvom gradbenih strokovnjakov tečaj za usposabljanje dovoljnega števila strokovnih kadrov, ki bodo sodelovali pri graditvi zadružnega doma. V te tečaj je treba pošiljati najboljše mladine in mladinke, ki si bodo v tečaju pridobili nekoliko praktičnega, predvsem pa teoretičnega znanja in ki se bodo pri gradnji doma še naprej učili in izpopolnjevali svoje znanje. Tako bomo istočasno, ko bomo

Z ničemer ne morejo izpodbiti naše obtožbe proti Orlandu in Marazzi

Zavezniki so že med vojno sprejeli kot obvezo kaznovanje vojnih zločincev in njihovo izročitev tistim državam, kjer so zagrešili zločine. Med drugim so sprejeli tudi načelo, da je odgovoren za zločin tisti, ki je ukazal in tisti, ki je pri tem pomagal ali izvršil zločin. Odredba predpostavljenih ne more biti opravičilo za njegovo odgovornost. Vojne zločince pa sodijo sodišča narodov tiste dežele, v kateri je vojni zločinec izvrševal svoja zločinska dejanja.

Tako je bilo v teoriji doseženo soglasje in dokler niso prišli do praktičnega uporabljanja teh načel, je bilo vse v redu. Čim pa se je vojna končala in so prenehale sovražnosti, so začeli imperialisti kršiti sprejete obveze.

Na zahtevo jugoslovanske vlade je Zavezniška komisija v Londonu, ki je začela poslovanje že med vojno, registrirala 759 italijanskih vojnih zločincev. Do ratifikacije mirovne pogodbe z Italijo angloamerikanci niso izročili nobenega izmed teh, četudi so bile zahteve Jugoslavije podprte z dokazi, kakor jih predpisuje mednarodno pravo.

Zakaj so kljub temu kršili mednarodne obtožbe? Italijanski vojni zločinci so našli pri Angloamerikancih zaščito, ker tvorijo jedro reakcije v Italiji, ki je opora angloamerikanskim imperialistom. Ti vojni zločinci v interesu prekomorskih imperialistov tudi preprečujejo in onemogočajo, da bi prišlo do dobrih sosedskih odnosov med FLRJ in Italijo. Mnogi od teh registriranih vojnih zločincev imajo še naprej visoke funkcije v državni upravi in tako neposredno preprečujejo, da bi prišlo do izraza težnje italijanskega ljudstva po zblizanju z narodi FLRJ. Značilen primer takih dveh vojnih zločincev sta Taddeo Orlando in Achille Marazza. Italijanski divizijski general

Taddeo Orlando je sedaj generalni sekretar vojnega ministrstva, Achille Marazza pa pomočnik ministra za notranje zadeve. Oba visoka funkcionarja pa sta tudi registrirana pri Komisiji za vojne zločince pri OZN v Londonu.

Vlada FLRJ je dne 18. decembra zahtevala od italijanske vlade, da na podlagi mirovne pogodbe aretirata dva vojna zločince in jih izroči Jugoslaviji. Vest o tej zahtevi so prinesli vsi italijanski listi in mnogi so jo tudi komentirali. Tako piše list »Unità«, »da je izročitev vojnih zločincev, ki imajo danes tako odgovorno mesto v italijanski državni upravi, absolutno potrebna, da bi se vzpostavili dobri odnosi med Italijo in Jugoslavijo«. Obratno pa je predstavnik italijanskega zunanjega ministrstva izjavil, »da ne more dati nobene izjave o zahtevi jugoslovanske vlade: obenem pa je takoj pihel, da očitno pokaže, kako sta mu pri srcu oba vojna zločince. Med drugim je trdil, da je več komisij, ki so bile sestavljene iz predstavnikov raznih italijanskih strank, izrazilo svoje »najbolj laskavo mišljenje« o Orlandovih sposobnostih in uspehih. Prav tako tudi zagovarja Orlandovo neoporečno zadržanje v času vojne, ko je bil komandant divizije grenadirjev v Ljubljani. Že te izjave predstavnik italijanskega zunanjega ministrstva dokazujejo, kakšni ljudje so v italijanski vladi poleg notoričnih vojnih zločincev Orlanda in Marazze.

Spričo poizkusov mednarodne reakcije, da bi ovrgli tehtno zahtevo FLRJ po izročitvi imenovanih vojnih zločincev, je te dni pooblaščen minister Ešref Badnjevič na tiskovni konferenci ponovno potrdil upravičenost zahtev vlade FLRJ. Na vprašanje, kaj misli o izjavi člana Komisije za vojne zločince pri OZN v zvezi z zahtevo jugoslovanske vlade, da

se izročita vojna zločince T. Orlando in A. Marazza, je E. Badnjevič dejal: »Vlada FLRJ ne more dovoliti nikakršne revizije odločbe, na podlagi katere sta bila Taddeo Orlando in Achille Marazza registrirana kot notorična vojna zločince na listi Komisije Združenih narodov. Dokumenti o vojnih zločinih, ki sta jih zagrešila ali sta pri njih sodelovala, so bili svojočasno dovolj prepričljivi, da so pričali člani omenjene Komisije o pravičnosti naše obtožbe. Od tedaj ne samo, da se niso pojavili nikakršni novi momenti, ki bi bili v nasprotju z našimi obtožbami, temveč tudi sam vojni zločinec Marazza ni z ničemer pobil resničnosti naše obtožbe.

V kolikor se pa za to izjavo skriva poskus, da bi se notorična vojna zločince Orlando in Marazza oprala, tedaj je ta Komisija v nevarnosti, da se popolnoma diskreditira.

Iz izjave E. Badnjeviča jasno sledi, da vlada FLRJ ne bo popustila v svojih utemeljenih in pravičnih zahtevah ter brezpogojno zahteva spoštovanje mirovne pogodbe ter izročitev teh dveh vojnih zločincev. Obenem E. Badnjevič razkrinkava mednarodno reakcijo, ki poskuša tudi s pomočjo Komisije pri OZN rehabilitirati oba vojna zločince. Toda dosedaj se jim to ni posrečilo, kajti z ničemer niso mogli izpodbiti obtožb vlade FLRJ proti vojnim zločincema Orlandu in Marazzi.

Zahteva po izročitvi in kaznovanju Orlanda in Marazze ni samo zadostitev pravičnosti, temveč je tudi v interesu italijanskega ljudstva samega, da izloči iz državne uprave vojne zločince. Le tako bodo ustvarjeni tudi pogoji za vzpostavitev dobrih sosedskih odnosov med FLRJ in Italijo.

Zmagovita protestna stavka - velik uspeh odločnega odpora demokratičnik množic STO- a

Trst, 10. januarja (Tanjug):

Poizkus angloameriških okupacijskih oblasti, da bi postavili junaške partizanske borce v uniformah pred sodišče, se je izjalovil. Oblasti so bile prisiljene spustiti na svobodo večino aretiranih partizanov. Splošna protestna stavka je eden izmed velikih uspehov odločnega odpora demokratičnih množic Trsta proti okupacijskim oblastem, ki so skušale še enkrat oblatiti partizansko čast in vse demokratsko gibanje Trsta in ozemlja. Splošno stavko so proglasili Enotni sindikati v znak protesta proti postopanju angloameriških vojaških oblasti napram tržaškim ljudskim množicam.

Predvečernjem večeru je izvršni odbor Zveze Enotnih sindikatov STO-ja izdal prebivalstvu drugi proglas, v katerem je obvestil prebivalstvo, da se ob 24. uri na dan 8. januarja konča splošna protestna stavka, ki je bila proglašena v zvezi s proglasom Slovansko-italijanske antifašistične unije prebivalstva Trsta, naj enotno in strnjeno stopi v borbo za obrambo demokratskih pravic, ki jih okupacijske vojaške oblasti in fašistične tolpe ogrožajo ter stalno napadajo.

V proglasu se nadaljuje: »Delovne množice Trsta so na poziv Enotnih sindikatov odgovorile enotno in okoli njih se je strnilo vse demokratsko prebivalstvo Trsta, ogroženo, da se njegovi najboljši sinovi, partizani, ki so se borili proti nacističizmu, tira kot navadne zločince pred sodišče, zato ker so se v partizanski uniformi udeležili zborovanja.

Oblasti so prisiljene izpustiti na svobodo zaprte partizane in preložiti proces z izmišljanjem novih krivičnih dejanj, s katerimi bi opravile aretacije in razpravo. To dokazuje, da je demokratska manifestacija uspeša v svojem namenu in dokazala tako vojaškimi angloameriškim okupacijskim zgradili večje število domov, izločali ogromno število novih strokovnih kadrov za nadaljnjo graditev naše države. Treba pa bo tudi izkoristiti in pritegniti različne samouke, ki jih je med kmečkim prebivalstvom precej, in ki bodo s svojimi izkušnjami in znanjem lahko ogromno koristili pri gradnji domov.

NA KMETIH BOMO DOBILI NOVE KADRE

Tako obširne naloge bi pa vaše zadruge težko zadovoljivo opravile, če ne bi imele krepkega operativnega vodstva v okrajni poslovni zvezi. OPZ bo morala nuditi krepko pomoč, to je veliko več kot do sedaj, svojim članicam in to z inštruiranjem in pravičnim usmerjanjem moči pri planiranju dela v zadruzi, kakor tudi pri vzgoji kadrov. Poleg vseh naštetih nalog, ki jih bodo reševale zadruge, je pa še ena zelo važna naloga, ki doslej še ni bila omenjena. To je vprašanje kadrov, ki se bodo vzgajali v zadruzi. Kmečki človek se ne bo več pečal samo s svojim malim gospodarstvom, temveč bo skupno z ostalimi zadrudniki reševal probleme njihove zadružne skupnosti. Tako bodo lahko mladi in sposobni kmečki ljudje na vasi sami razvijali svoje prirodne sposobnosti. Ob izvrševanju nalog se bodo usposabljali za važnejše in širše naloge in tako bo zadruza vzgajala kadre, ki se bodo rekrutirali iz vasi ne samo za zadružna vodstva, ampak tudi upravna vodstva. Rastli bodo kadri, ki bodo sposobni

oblastem kakor tukajšnji fašistični reakciji, da se svoboščine, priborjene v slavni osvobodilni borbi, ne morejo nekaznivo omalovaževati.

Splošna protestna stavka je obrnila pozornost svetovne javnosti na položaj v Trstu, ki postaja iz dneva v dan neznosnejši s političnega in gospodarskega stališča, položaj, katerega zato ni mogoče rešiti, ker se angloameriški imperializem upira imenovanju guvernerja z namenom, da podaljša vojaško

Ustanovljen je odbor za pomoč grškemu ljudstvu

Beograd, 10. januarja. (Tanjug.) Na pobudo Centralnega odbora ESJ so ustanovili odbor za pomoč grškemu ljudstvu. Odbor, ki ga sestavljajo predstavniki Enotnih sindikatov, Ljudske mladine, AFZ in ugledni javni ter kulturni delavci, je imel letos 10. januarja v prostorih centralnega odbora ESJ svoj prvi sestanek. Za predsednika odbora za pomoč grškemu ljudstvu je bil izvoljen Djuro Salaj.

Na sestanku odbora so sklenili, da bodo pričeli takoj v vsej državi z organizacijo nabirale akcije za pomoč grškemu ljudstvu, ki se v nenavadno težkih pogojih junaško bori proti monarhofašističnim teroristom in njihovim ameriškim imperialističnim pomagačem in za pomoč številnim beguncem, ki beže pred monarhofašističnim terorjem v našo državo.

Zbirali bodo obleko, odeje, obutev, živila in denar.

Odbori za pomoč grškemu ljudstvu bodo ustanovljeni na vseh sedežih ljudskih republik, ki bodo pričeli takoj z delom.

Naslov odbora je: Odbor za pomoč grškemu ljudstvu, Beograd, Dečanska št. 12.

delati v širšem merilu. Zato bo dolžnost OPZ, da vprašanje dviganja in usposabljanja kadrov posveti prav posebno pozornost. Organizirati bo treba tečaje, v katerih se bodo vzgajali ljudje ne samo za vodstvo trgovskih poslov, ampak tudi za knjigovodstvo, za mesta upravnikov, za vodstvo vsemogočih kmetijskih panog itd. Tako bo postala vasi ne samo rezervoar za dovajanje težake delovne sile, temveč tudi rezervoar strokovnih kadrov ter bo počasi odpadlo stalno jadikovanje o pomankanju kadrov, ki ga danes slišimo ob vsakem koraku.

Okrajna poslovna zveza bo nudila svojim članicam pomoč tudi v tem, da bo organizirala lokalno industrijo, večje delavnice za razna popravila strojev, lahko bo skoncentrirala tudi večje stroje, traktorje itd., ki jih zadruge mogoče ne bi mogla nabaviti. Vzgojiti bo morala tudi potrebno število strokovnih kadrov, ki se jih bodo posluževale vse zadruge iz njihovega območja. Spričo tako velikih nalog, ki stoje pred OPZ, je pa dolžnost tako OLO, kakor okrajnega aktiv OF, da se pobriga za to, da se OPZ ojači z dobrimi kadri, ki bodo kos vsem odgovornim nalogam.

Da bo omogočena koordinacija dela pri gradnji zadružnih domov, da bo omogočena dobra evidenca in statistika nad dejavnostjo, ki se bo razvila pri gradnji po gradiliščih, je bilo potrebno formirati pri okrajnih okrajne uprave za gradnjo domov, v katere so vključeni predstavniki množičnih organizacij: OF, AFZ, sindikatov, okraj-

okupacijo, medtem ko istočasno po svojih okupacijskih oblasteh izvaja politiko odkritega sovražstva proti naprednemu demokratičnemu gibanju in kaže svojo pristranost napram reakcionarnim silam.

Enotni sindikati pozdravljajo vse delovne množice zaradi njihovega sijajnega dokaza enotnosti, strnjivosti in borbenosti ter se zahvaljujejo vsemu prebivalstvu mesta za solidarnost, ki jo je pokazalo z našim gibanjem. Pozivajo vse delovne množice, da čuvajo demokratske pridobitve in težnje in da ostanejo strnjene v borbi za normalizacijo življenja na Tržaškem ozemlju, ter jih pozivajo v borbo za njegovo politično in gospodarsko neodvisnost, da se preprečijo novi napledi imperializma in reakcije.

SPOMINSKA SVEČANOST OB PETI OBLETNICI SLAVNE SMRTI BORCEV I. POHORSKEGA BATALJONA

Med Klopnim vrhom in Črnim jezerom na Pohorju je bil 8. januarja 1943. leta I. pohorski bataljon pod vodstvom komandanta Groge in politkomisarja Rajka po izdaji obkoljen od številnih nemških tolp in tako primoran sprejeti borbo na življenje in smrt. Po večerni srediti borbi so se partizani, ker jim je pohajalo strelivo, odločili prebiti se skozi nemške obročje. Posrečilo se jim je prodreti skozi tri obročje, a ob četrtem so izkrcavali v strašnem sovražnem ognju. Padel je ves bataljon.

V počastitev spomina padlim junakom I. pohorskega bataljona prireja Zveza borcev Maribor-okolica in mesto danes 11. januarja spominsko svečanost na mestu, kjer je padel bataljon. Tako se bomo vsaj skromno oddolžili spominu njih, ki so dali svoje mlado življenje za našo svobodo in za boljšo bodočnost delovnega človeka.

Slava padlim borcem!

ne poslovne zveze in okrajnega izvršnega odbora. K tej upravi je treba pritegniti zadostno število predvsem gradbenih kmetijskih strokovnjakov in članov planske komisije, kateri bodo nudili vsestransko pomoč upravam gradilišč glede dajanja različnih strokovnih navodil, pomagali bodo pri izdelavi plana, organizirali bodo dobro operativno evidenco in kontrolo. Tako bo okrajni upravi omogočen točen pregled nad vsemi gradilišči in bo lahko takoj intervenirala in nudila pomoč, kjer bi se pojavile večje težave. Ker so v tej okrajni upravi za gradnjo domov predstavniki vseh množičnih organizacij in predstavniki OLO in OPZ, bo mogoča stalna aktivizacija vseh organizacij ter ustanov in tako zajamčena tudi dovoljna aktivizacija prebivalstva v tej širokopotezni akciji. Tudi pri izvršnem odboru OF Slovenije je formirana uprava, ki bo prav tako nudila vso potrebno pomoč okrajnim upravam, gradiliščem in množičnim organizacijam.

To je brez dvoma največja akcija, kar jih je do sedaj pokrenila Ljudska fronta Jugoslavije na področju kmetijstva. Vse frontne organizacije in ves naš politični aktiv, kakor tudi predstavniki ljudskih odborov, so dolžni, da se z vso resnostjo lotijo izvršitve te velike naloge. Kakor nam je uspelo izvršiti vsako drugo, bodisi še tako težavno nalogo v okviru Ljudske fronte, tako nam bo uspelo izvršiti tudi to nalogo, ki bo imela dalekosežne posledice za razvoj našega kmetijstva in za razvoj naše države.

Kako so delavci z lastno iniciativo majhno kovinarsko delavnico povečali v veliko republiško pod etje

OBISK V REPUBLIŠKEM PODJETJU »TOPLOVOD« V KRANJU

Večkrat sem slišal o kleparski delavnici, v kateri so pred vojno krpali lonce in izvrševali mala popravila, pa so jo po osvoboditvi trije kovinarji s svojo poštenostjo in iznajdljivostjo dvignili v obrat, ki danes zaposluje 125 ljudi in izvršuje po vsej Jugoslaviji velika dela na krovih naših tovarn, centralne napeljave, vodovodne instalacije itd. Poleg tega pa so v domačih delavnicah napravili že več izboljšav na strojih, ki danes služijo naši industriji za lažjo doseglo plana.

Sel sem si ogledat to veliko delo. Poiskal sem tovariša upravnika Lazara, ki je bil, kot sem že prej zvedel, prvi v tej delavnici. Imel sem srečo, ker njega težko dobiš doma. V delavnici sta z varilcem Gašparjem in pomočnikom pregledovala velik del nekega stroja, katerega so jim poslali v varjenje iz Istre. Kljub veliki zaposlitvi mi je radevolje razkazal podjetje in opisal, kako je podjetje nastalo.

Nemci so pri umiku iz Kranja odnesli vse, kar se je odneslo dalo. V mali delavnici pobeglega inženirja Korna je ostala le poljska kovačnica, nakovalo in prmož, pritrjen na trilo mizo, ter menda troje kladiv. S tem so začeli. Dela je bilo od prvega dne več kot preveč. Ni bilo ne orodja, niti materiala. Pa smo si znali pomagati. Tovariš Gašperič je prinesel vse svoje orodje, Jenko je neko jutro pripeljal, kar je imel doma, jaz pa sem prinesel vse, kar sem si v letih pomočniške dobe nakupil in naredil, da bi kdaj lahko začel »na svojo«. In sedaj nam res služi za svoje. S tem smo si glede orodja nekako opomogli, toda z materialom je bila težava. Hodili smo na Jesenice nabirat staro železo, cevi, pločevino, kotna in palčasta železa. Doma smo jih ravno in krivili ter s tem popravljali po mestu, tovarnah in okolici, kar je največ dalo. Bili smo trije, vsak je delal za dva, pa vseeno nismo bili kos delu niti v Kranju, kaj šele, da bi utegnili izvršiti naročila po drugih krajih. Okupacija je povsod zapustila velike sledove in naročil ter popravil je bilo ogromno.

Delavnico je bilo na vsak način treba povečati in dobiti strokovnih moči. To je bila naša največja skrbi. Po težkih naporih in iskanju smo le dobili prvega pomočnika, nato drugega, tretjega in tako naprej; mojstra smo imeli, vzeli smo še vajence. Tako smo obrat večali, predelovali delavnice in prezidavali. Podjetje je prešlo iz okrajnega v republiško območje. Delo se je večalo, dobili smo ljudi in orodje, dodelili so nam dva inženirja in šest tehnikov. Obenem pa se nam je teren razširil na vso Jugoslavijo.

Mojstra in udarnika v instalaterskih delih, tov. Hribernika, smo poslali v Zenico. Specialista za centralno kurjavo in njegove sodelavce v Titove zavode »Litostroje«, stavbnega strokovnjaka in udarnika v kleparskih delih Valjevca v Kranjsko goro. Z eno besedo, v vseh predelih države so zaposleni naši ljudje.

V domačih delavnicah pa so bile še potrebne izboljšave in povečanje. Kupili smo strožnico. In kakor pri vseh oddelkih, nam je prav tako tudi tu manjkalo orodja. Toda naš mojster Stare je dal vse svoje orodje in vso svojo veliko voljo do dela, tako da nam danes strožnica ogromno pripomore pri izvršitvi naročil, ki neprestano prihajajo.

Po načrtih udarnika in novatorja Gašperiča smo si uredili električno in avtogenično varjenje in danes varimo pod njegovim nadzorstvom in novem načinu dela stvari, ki jih niso mogli zvariti v ladjedelnicah na Reki, kjer imajo moderne varilne naprave. Za dela po terenu nam je napravil praktične varilne aparate, tako da je našim delavcem omogočeno čim hitrejšo delo.

V kleparski delavnici pa še vedno dela neutrudni mojster Majer, ki kljub 61 letom vedno čilo kleplje in upogiba

pločevino, da jo mlajši lahko pokrivajo po visokih stavbah na krovih.

Skrb nad mladim kadrom naših vajencev nosi ključavničarski mojster Jenko. V zadnjem času smo odprli v Sindikalnem domu strokovno šolo za vajence podjetja. Pobudo za to so dali vajenci sami. Ako jih gledaš pri delu, niso to več vajenci stare Jugoslavije, ki so jih mojstri in podjetniki izkoristili le za svoje koristi, oni pa milo za svoje vračali s tem, da so delali vse

Jesenicah že s pridom uporabljajo. Z montiranjem te naprave, na kateri je tovariš Jan napravil še vrsto izboljšav, je naši kovinarski industriji zagotovljena ta prepotrebna surovina.

V sindikatu so 100% vključeni vsi delavci in nameščenci. Predseduje mu tovariš Jenko že od ustanovitve. Povezava med delavstvom in upravo je zelo dobra, za kar gre velika zasluga tovarišu predsedniku in ostalim odbornikom. Tudi s preskrbo so delavci zado-



Kovinarji »Toplovoda« pred strojem za izdelovanje izolacijske volne, ki ga je izumil tov. Jan

drugo prej kot to, kar je bilo treba. Vajenec Zupan dela na primer že samostojno pri vodni instalaciji. Prav tako bi mogli dati za vzgled Ruglja Jovčeta in Košnika. To so mladinci, ki vedo, da bo srečnejša bodočnost delavca slonela le na njihovem znanju in zmognostih.

Ne smemo pozabiti našega tehnika in novatorja tovariša Jana, ki je izdelal stroj za izdelovanje izolacijske volne, katero smo dosedaj izključno uvažali iz inozemstva. To volno obrat na

voljni, saj jo dobivajo kar po dveh linijah: po sindikalni in z nagradami za dobro izvršena dela v naših tovarnah.

Se več bi lahko napisal o delu in poštenosti kovinarjev podjetja, o njihovih izumih in novatorstvu, toda čas beži, obljubil pa sem tovarniku, da si v kratkem ogledam nove ogrevalne naprave za tovarne imenovane kaloserije, katere bodo pripomogle, da bo našim delavcem po tovarnah v zimskem času omogočeno delati na toplem.

A. D.

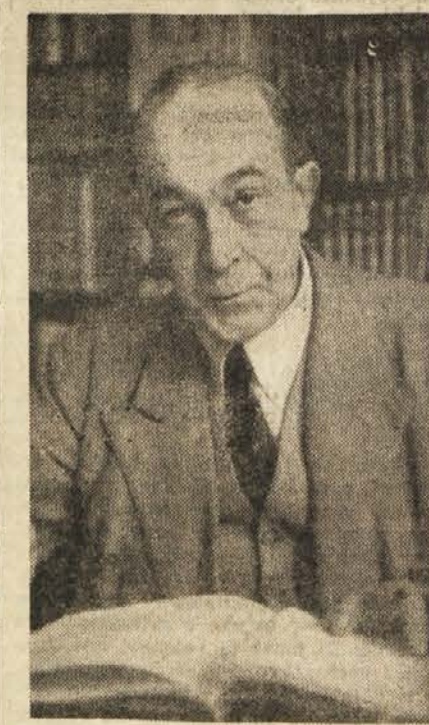
Pisatelj Juš Kozak, upravnik Slovenskih narodnih gledališč

Te dni je prevzel posle upravnika Slovenskih narodnih gledališč v Ljubljani in Mariboru slovenski književnik Juš Kozak, dosedanjí urednik »Novega sveta«.

Pisatelj Juš Kozak se je rodil l. 1892. v Ljubljani, kjer je dovršil srednjo šolo, od leta 1911. do 1914. pa je poslušal na dunajski univerzi zgodovino in zemljepis. Leta 1914. je bil zaradi aktivne udeležbe v gibanju »Preporod« nekaj mesecev v preiskovalnem zaporu. Bil je kot vojak v svetovni vojni, leta 1918. pa je nastopil profesorsko službo v Ljubljani.

Njegov prvi literarni nastop je bil v »Preporodu«. Sodeloval je pri »Slovanu« in v »Ljubljanskem zvonu«, ki ga je nekaj let tudi urejal. Pisal je novele, romane, književne kritike in eseje. Njegova glavna dela so »Razori« (1918), »Marki Grok« (1918), »Rdeče lise« (1921), »Tehtnica« (1922), »Dotac« (1923), »Sempeter« (1924—1926), »Beli mesec« (1926), »Tuga žena« (1929), »Leteči angel« (1930), »Celica« (1932), »Za prekmurskimi kolniki« (1934), »Spiridon« (1937), »Maske« (1940), »Blodnjec« (1946) in pravkar izšla knjiga »Lesena žlica«, kjer opisuje svoje življenje in preganjanje v dobi italijanske okupacije.

Juš Kozak je bil preganjan že v režimih predpriljske Jugoslavije, fašistični okupator ga je vlačil po ječah in taboriščih, dokler se po zlomu Italije ni priključil našim borcev na osvobodjenem



ozemlju. Z njim prihaja na vodstvo ene najvažnejših naših umetniških ustanov, mož izredne umetniške razgledanosti in kulture; ni dvoma, da se bo naše gledališče, ki je do danes doseglo lepo umetniško višino, pod njegovim vodstvom še bolj približalo idealom sodobnega gledališča in uspešno vršilo svoje naloge.

Sprememba se je izvršila tudi v vodstvu Drame, kjer je prevzel posle v. d. direktorja tovariš Slavko Jan. Dosedanji direktor tovariš Vladimir Pavšič-Bor se bo posvetil literarnemu delu.

KRATKE VESTI IZ VSE DRŽAVE

Dve hidrocentrali v vzhodni Bosni. Na reki Prači pri Mesiju gradijo moderno hidrocentralko, ki bo energetska baza za elektrifikacijo železniške proge Sarajevo—Višegrad ter za številne kraje. Pripravljena dela so se začela v začetku leta 1946. Lani so končali večino hidrotehničnih in drugih gradbenih del. Drugo hidrocentralko gradijo ob reki Studeni Jadar blizu Vlasenice. Ta elektrarna bo druga za elektrarno v Bogatičih, ki jo bodo izročili v obrat med petletko v Bosni in Hercegovini. Za obe hidrocentrale izdelujejo turbine in generatorje v »Litostroju« in tovarni »Rade Končar« v Zagrebu.

Razvoj gozdarstva in lesne industrije v LR Bosni in Hercegovini. Nad 48% po vršine te ljudske republike pokriva gozdo. Po petletnem planu se morajo v sleherni pokrajini kar najbolj razviti tiste proizvodne panoge, ki imajo največ pogojev v določenih krajih glede na suro-

Ali si državljani Ljudske republike Slovenije

Ustanavljamo državljansko knjigo Ljudske republike Slovenije, zato se bo v kratkem pričelo v vsej Sloveniji, razen Primorske, vpisovanje v to knjigo. Vsak polnoletni državljani se bo moral zglasiti pri svojem krajevem ljudskem odboru in tam dokazati svoje državljanstvo, nakar bo — če mu bo državljanstvo priznано — vpisan v knjigo. Vpisovanje bo obvezno, čas in način pa bo razglašen v vsakem kraju Slovenije zase.

Imeti državljansko FLRJ je danes večjega pomena, kot je bilo nekdaj. Ze sama pravica do bivanja v naši ljudski državi, pravica do stalne službe v državnih ustanovah in podjetjih, do pokojnine, do izvrševanja obriti, volilna pravica in še mnoge druge »državljanke pravice« so odvisne od tega, ali si državljani, ali niso. Zato ni samo dolžnost, marveč tudi interes vsakega, da se za svoj državljanski stalež zanima in se pravočasno prilagodi za vpis v državljansko knjigo ter pripravi potrebne listine, ali pa si jih pravočasno preskrbi, če jih nima. Državljanstva knjiga LR Slovenije bo za vsakega vanjo vpisanega popoln dokaz, da je državljani LR Slovenije in s tem tudi državljani FLR Jugoslavije, torej bo javna članska knjiga vseh članov naše ožje in širše državne skupnosti. Kdor ne bo vpisan v državljansko knjigo, ne bo veljal za državljana, ne bo dobival dokumentov o državljanstvu, niti ne bo deležen pravic državljanov.

V državljansko knjigo LR Slovenije se bo lahko vpisal le tisti, ki je državljani FLR Jugoslavije in državljani LR Slovenije. Mnogo je Slovencev, ki sicer imajo jugoslovansko zvezno državljanstvo, nimajo pa tudi državljanstva slovenske republike, pa tega niti ne vedo. Zato hočemo v naslednjih vrstah pojasniti, kdo je državljani LR Slovenije.

Državljan LR Slovenije so:

1. Vsi državljani prejšnje Jugoslavije, ki so imeli na dan 6. aprila 1941., to je ob razslu stare Jugoslavije, domovinsko pravico v eni izmed slovenskih občin (na ozemlju sedanje LRS Slovenije brez Primorske).

Domovinstvo je imel vsak državljani že po rodu v občini, v kateri so ga imeli njegovi starši (zakonski otroci po očetu, nezakonski po materi). To urejeno domovinstvo se je zanj pozone spreminilo, če je bil sprejet v domovinsko zvezo druge občine, ali je bival po 21. letu starosti nad 10 let nepretrgano v drugi občini, ali bi bil nastavljen kot stalni državljani ali javni nampravni uslužbenec v območju druge občine, ali je bil premeščen v drugo občino. Isto je veljalo za ženo, če se je poročila s članom druge občine. Kdor se je na primer preselil v Zagreb in bival tam nepretrgoma najmanj 10 let (štetih nazaj od 6. IV. 1941.), je z dobo bivanja dobil domovinstvo zagrebške mestne občine in je danes državljani LR Hrvatske ter se zaradi tega ne more vpisati v našo državljansko knjigo. Isto je s Slovenko, ki se je na primer poročila s Hrvatom, pristojnim v Zagrebu.

Javni uslužbenici so svoje domovinstvo z vsakim novim službenim krajem menjali. Imeli so sicer vselej možnost, da si svoje urejeno domovinstvo pridržijo, a za to se je le malokdo brigal. Zato so danes vsi državljani tiste ljudske republike, v kateri je kraj, kjer jih je zatekel v aktivni službi razslu stare Jugoslavije (6. IV. 1941.). N. pr.: slovenski carinik, ki je takrat služboval v Skoplju, je imel po službi domovinstvo mesta Skoplja in je danes državljani LR Makedonije. Slovenski železničar, ki je služboval v Cetinju, je imel domovinstvo mesta Cetinja in je danes državljani LR Črne gore in tako dalje. Slovenski uradnik, ki je služboval nazadnje v Beogradu in je bil tam upokojen, je imel po službi domovinstvo mesta Beograda in je to domovinstvo po uklojčitvi obdržal, je državljani LR Srbije (razen če se je po upokojitvi preselil v eno izmed slovenskih občin in je v njej do 6. IV. 1941. vsaj 10 let nepretrgoma živel). Vsi zgoraj omenjeni, njihove žene in otroci so torej državljani drugih ljudskih republik in bi se morali vpisati v državljanske knjige pristojnih republik ter tam dobiti svoje dokumente.

Ali je mogoče to po zakonu avtomatično pripadajoče republiško državljanstvo spremeniti? Da, in na prav lahek način! Ze lansko leto je imel vsak državljani FLRJ, ki je hotel spremeniti republiško državljanstvo, možnost proste izbire drugega državljanstva. Rok je potekel 8. maja 1947., ne da bi bila ta ugodnost dovolj izkoriščena. Novi,

pravkar izdani zakon, pa to ugodnost obnavlja. Do 30. junija letos je možna prosta izbira republiškega državljanstva in vsak Slovenec, ki danes ni državljani naše republike, si to državljanstvo lahko pridobi zgolj z izjavo, brez vsakih drugih komplikacij in stroškov. Naravno in tudi v skladu z nacionalitetnim principom naše federativne državne ureditve je, da so člani narodnostne skupnosti tudi člani svoje državne skupnosti; Slovenci torej državljani slovenske države, saj se držijo tudi meje ljudskih republik narodnostni mej. Kdor ni državljani LR Slovenije, ter si želi pridobiti slovensko državljanstvo, naj se zgasi pred vpisovanjem v državljansko knjigo na okrajnem IO svojega bivališča (v Celju, Ljubljani in Mariboru pri MLO) ter poda pri referentu za državljanska stanja na zapisnik izjavo, da želi biti državljani LR Slovenije. Z dokumenti, na primer z domovnico ali službenimi dokumenti, bo dokazal, v kateri občini je imel na dan 6. IV. 1941. domovinsko pravico. Državljanstvo LR Slovenije si pridobi z izjavo in se mu šteje od 28. VIII. 1945. dalje. O svoji izjavi mora potrditi, s pomočjo katerega se vpiše v državljansko knjigo.

Kdor bo ta rok zamudil, bo pozneje dobil naše državljanstvo le potem odločbe ministrstva za notranje zadeve LRS, kar bo dokaj bolj zamudno.

Poudarjamo, da velja vse to izključno le za državljane FLRJ in nikakor ne za tuje državljane, niti ne za tiste, ki so bili na dan 6. IV. 1941. sicer jugoslovanski državljani, pa so to državljansko pozneje izgubili. Ti si morajo pridobiti šele zvezno državljanstvo po predpisih zakona o državljanstvu.

2. Vsi bivši italijanski državljani, ki so imeli na dan 10. junija 1940., t. j. ob vstopu Italije v vojno, stalno bivališče v kraju, ki je po mirovni pogodbi z Italijo pripadel Jugoslaviji in bil priključen LR Sloveniji. Mirovna pogodba je razdelila Slovensko Primorje med tri države: Jugoslavijo, Svobodno tržaško ozemlje (STO) in Italijo, njegovo prebivalstvo pa je dobilo državljanstvo teh držav po kraju, v katerem je kdo imel na dan 10. VI. 1940 stalno bivališče. Stalno bivališče je kraj, v katerem je bil stalno naseljen, je tam stanoval in bil vpisan v anagrafu med stalnimi prebivalci občine. Kdor je prebival na primer omenjeni čas v Gorici ali v Trstu, danes ni državljani FLRJ, temveč državljani Italije oziroma STO-ja, čeprav živi danes v Jugoslaviji in je morda tu že celo dobil državljansko izkaznico ali potrdilo o državljanstvu. Ta potrdila so neveljavna. Prav tako ni naš državljani Primorec, ki je živel omenjenega dne kot italijanski državljani v Jugoslaviji ali v kaki drugi državi izven Italije. Zanj je odločen kraj, v katerem je imel svoje zadnje stalno bivališče v Italiji. Samo, če je ta kraj z mirovno pogodbo pripadel Jugoslaviji, je postal državljani FLRJ, sicer pa je državljani Italije ali STO-ja.

Vsak primorski Slovenec, ki živi v Jugoslaviji in si ni pridobil jugoslovanskega državljanstva že z naturalizacijo v prejšnji Jugoslaviji, niti ni postal naš državljani z mirovno pogodbo, dobi lahko naše državljanstvo, če zanj okтира, t. j. če poda v roku do 30. junija t. l. pri okrajnem IO svojega bivališča izjavo, da vstopa v državljansko FLRJ. Pozneje bo pridobitev državljanstva možna le po poti redne naturalizacije z daljšim postopkom in taksami.

Kdor je prebival na dan 10. VI. 1940. v kraju, ki je priključen LR Hrvatski, je danes sicer jugoslovanski državljani, toda državljani LR Hrvatske in se v slovensko državljansko knjigo ne more vpisati. Postane pa lahko državljani Slovenije, če je slovenske narodnosti in poda do 14. maja 1948 pred okrajnim IO svojega bivališča izjavo, da želi biti državljani LR Slovenije. Opozarjamo tudi na to možnost, ki je omejena na prav kratek rok.

Vpisovanje v državljansko knjigo bo izvedeno tudi v Primorski in letošnjem letu in do takrat naj ima vsak Primorec svoje državljanstvo urejeno. Posebno nujna pa je ureditev državljanstva za tiste Primorce, ki žive v starem delu Slovenije, kjer bo vpisovanje v državljansko knjigo končano do 31. marca 1948.

3. Državljan LR Slovenije so seveda tudi tisti, ki sicer niso bili že državljani stare Jugoslavije, so pa dobili naše državljanstvo po 28. avgustu 1945 z naturalizacijo ali opcijo po zakonu o državljanstvu.

4. Žene, ki so bile pred poroko jugoslovanske državljanke, pa so se med vojno (pred 28. VIII. 1945.) ali še prej poročile s tujim državljanom, so obdržale naše državljanstvo le, če so si ga v roku do 5. julija 1947 z posebno izjavo, podano pred okr. IO, pridržale. O pridržbi so prejele odločbo ministrstva. Žena, ki je omenjeni rok zamudila, danes ni državljanka LRS in se v našo državljansko knjigo seveda ne more vpisati, ker je inozemka.

Natančnejše informacije o državljanstvu dajejo državni matičarji, okrajni (mestni) referenti za državljanska stanja in ministrstvo za notranje zadeve vlade LRS v Ljubljani.

S.

1160 kovinarjev v železarstvu si je lani pridobil naslov udarnika. Železarstvo je izpolnilo svojo lansko proizvodno nalogo 18. decembra. Proizvodnja je bila lani za 13% večja kakor v najboljšem predvojnem letu. Marfinarne in električne peči so presegle proizvodni plan za surovo jeklo za 14%, čeprav je bila proizvodnja za 20% večja kakor pred vojno. V železarstvu je bilo zaposlenih 20.000 delavcev.

UMRL JE NIKOLAJ PIRNAT



Včeraj popoldne je umrl Nikolaj Pirnat, priznani mojster slovenske upodabljače umetnosti. Rodil se je v Idriji 1903. leta. Po maturi je študiral na umetnostni akademiji v Zagrebu in eno leto v Parizu. Razstavljal je večinoma doma

v družbi z drugimi umetniki.

Med okupacijo je bil odpeljan v Gonars, od koder se je vrnil kot invalid. Junija leta 1943. je odšel v partizane, kjer je kot kapetan vodil oddelek za likovno propagando v Glavnem štabu NOV in POS. Iz te dobe so znani njegovi propagandistični lepaki in grafike iz osvobodilne borbe. Nato je sodeloval kot politični ilustrator pri »Borbi«, glasilu KPJ. Po osvoboditvi je bil imenovan za rednega profesorja na Akademiji za upodabljače umetnosti v Ljubljani.

V kiparstvu je Pirnat izdelal več kipov Cankarja, kralja Matjaža na Peci, razne plastične portrete in tudi kompozicije. Težišče njegove umetnosti pa je grafika; njegova svojstvena risba ostrih čistih linij je znana široki slovenski publiki. Kot ilustrator lepe knjige je zlasti znan po risbah v Zupancičevem Cicibanu in Cervantesovem »Don Quijotu«. Posebno pa se je odlikoval kot rezek političen satirik. Ciklus »Blazni Kronos« z njegovimi ilustracijami je bil zaradi ostre kritike tedanjih družbenih razmer zaplenjen po oblasteh stare Jugoslavije. Ostra, zasmehljiva politična satira v slikah, neštete karikature in ilustracije ga postavljajo poleg Hinka Smrekarja v prvo vrsto naših umetnikov — borbenih kritikov stare družbe.

Njegovo delo bo v zgodovini slovenske grafike zavzemalo pomembno mesto.

Večina ljudskih odborov na Primorskem je že sprejela svoje petletne plane

Svobodna Primorska se vključuje v petletni plan. Že v prvih mesecih po priključitvi je nad 150 SLO-jev po proučitvi lokalnih virov in osnovnih denarnih sredstev izdelalo načrte in proračune za leto 1948 in celotne petletne plane. Planir predvidevajo, da bodo obnovili večino okrajev zaključili v glavnem že prihodnje leto. Po vaseh bodo ustanovili krajevna gospodarska podjetja ter pozivili lokalno obrt in industrijo, da se čim prej gospodarsko osamosvoje. KLO so svoje plane že predložili v dopolnilno in proučitev okrajnim načrtnim in republiški planski komisiji.

V okraju Gorica je izdelalo načrte 60 KLO-jev. V svojih planih predvidevajo, da bodo izvedli 50% okrajnega okvirnega plana za leto 1948, iz lastnih virov v vrednosti 74 milijonov dinarjev. V Mirnu pri Gorici, ki so ga Nemci požgali, so že prve dni po priključitvi iz-

delali svoj gospodarski plan, ki ga je ljudstvo odobrilo na zboru volivcev. Po tem planu se danes Miran razvija v vzorno industrijsko obrtniško naselje. Med prebivalci je samo 12 kmetov na 1000 prebivalcev, ostali so obrtniki. Mizariji in čevljarji so že ustanovili svojo mizarstvo in čevljarstvo. Čevljarstva zadruga bo ta mesec pričela obratovati v veliki zračni delavnici, kjer bo našlo zaposlitev še večje število delavcev in delavk, ki bodo dvignili proizvodnjo. V poletju bo pričela obratovati tudi usnjarna, ki jo obnavljajo. V kratkem bodo ustanovili tudi krojaško civilno zadrugo. Obnovitvena zadruga pa je že dokončala 10 gospodarskih poslopij, katere je bivša ZVU popolnoma zamenjala. Mizariji so po sporazumu med mizarstvo zadrugo in okrajnim invalidskim odborom prepustili mizarstvo okrajnemu invalidskemu podjetju. V teku je decentral-

izacija in reorganizacija napreduje. Iz Mirna gradijo novo cesto, ki bo neposredno spajala spodnjo Vipavsko dolino s Krasom. S tem je krajevni ljudski odbor Miran že izvršil velik del svojega petletnega načrta. V perspektivi pa ima še postavitev novega električnega transformatorja, nakup traktorja, popravila in ureditev vodnih naprav in vaške kanalizacije. V petletnem planu bodo pogostili v vojni uničeni obdeljivski gozd na površini 20 ha. Naorni zemlji bodo zvišali hektarski doprinos. Obnovo bodo do kraja izvedli.

V letošnjem letu bodo vsi krajevni ljudski odbori na Goriškem ustanovili enotne kmečke zadruge, da se dvignejo lokalna obrt in industrija, kakor tudi kmečka proizvodnja. Zgradili bodo 40 zadrugnih domov, v katerih bo osredotočeno vse gospodarsko in kulturno življenje na vasi. Goriški okraj bo v gradnji zadrugnih domov napovedal tekmovanje vsem okrajem LRS.

V teh pripravah pa ne zaostajajo tudi drugi okraji v Slovenskem Primorju. V gornji Soški dolini so si ustanovile vasi Livek in Idrsko prvo kmečko produktivno zadrugo. Kraji Sv. Lucija, Tolmin, Gornja Tribuša in drugi krajevni ljudski odbori na Tolminskem so že izdelali petletne plane. Na Tolminskem bodo v glavnem dvignili živinorejo in planšarstvo. Trinajst krajevnih ljudskih odborov okraja Idrija je že izdelalo plan za splošno obnovo in gospodarski napredek. V Postojanskem okraju pa bodo pogostili in redili čim več živine. Vse napore bodo dali za obnovo, kakor je razvidno iz planov, ki so jih izdelali vsi krajevni ljudski odbori. Najboljše izdelani plani so v vasi Št. Peter na Krasu, Semočeh in Bukovici. Tudi v Sežani so izdelali načrte vsi krajevni ljudski odbori. Med najboljšimi je načrt iz porušenega Komna v bivši coni »A«. V tej vasi gradijo sedaj skupen zadrugni hlev za vso vas. V sežanskem okraju bodo pogostili Kras, na obdelovalni zemlji pa bodo nasadili čim več trtnih sadik kraskega terana. V Slovenski Istri bodo splošno dvignili kmetijstvo. V sežanskem okraju bodo zgradili 15 zadrugnih domov. Pri gradnji bodo sodelovali s prostovoljnimi delom mladina, žene in člani Zveze borcev NOB. (Tanjug.)

PRED II. KONGRESOM AFŽ JUGOSLAVIJE Delo žena v zvečanskem okraju na Kosmetu

Delavka v »Trepči«-sem, v tisti slovit Trepči, ki je že v stari Jugoslaviji dala toliko najboljših borcev za pravice delovnih ljudi. Pa ne samo rudarji, tudi njihove žene, sestre in matere smo se udeleževale številnih štrajkov in demonstracij. Ali je čudno, da je delo v zvečanskem okraju tudi danes uspešno, ko pa živi v zvečanskem okraju tisti rod delavcev, ki je dal v letih zadnje vojne toliko najbolj borbenih ljudi, ko pa žive v našem okraju delavci, ki so stavili na

vodijo žene. Ker prireja sekoja mnogo iger, s katerimi gremo gostovat po različnih krajih Kosmeta in tudi izven, zberemo precej denarja, ki ga razen v humanitarne namene porabimo predvsem za nakup knjig, povečanje knjižnice in čitalnic, za pomoč dijaškim kuhinjam, za domove otrok vojnih sirot, za tiskovni sklad in podobno.

Pri prostovoljnem delu prav nič ne zaostajamo za moškimi. V novembrski kampanji so opravile naše žene 5100 pro-



Žene zvečanskega okraja, ki so dovršile šiviljski tečaj

kočko svoja lastna življenja in rešili leta 1945. rudnik Trepča pred vodo, ki je hotela rudnik zaliti?

Delo v našem okraju je precej raznoliko, ker žive v okraju Srbi, Siptari in Crnogorci. Če govorimo o delu med ženami, moram priznati, da žanjemo lepše uspehe med Srbkinjami kot pa med Siptarkami. Pa ne da bi med njimi manj delale, marveč zaradi tega, ker je aktivist največ med Srbkinjami in te ne obvladajo povsem Siptarskega jezika. Prav zaradi tega nam je tudi akcija za odkrivanje feredže slabše uspeša, kot pa bi bilo potrebno.

Največje uspehe dosegamo s tečaji. Že v januarju preteklega leta nam je na primer uspelo usposobiti na tečaju za šivilje 45 tovarišic iz različnih vasi. Morale so opraviti izpit pred okrajno strokovno komisijo.

V kampanji za proslavo 1. maja in 29. novembra je delalo pri nas 412 tečajev, ki so zajeli 2561 moških in 3284 žena. Tečaje so po večini vodili učitelji, kjer teh ni, pa tovarišice ali tovariši, ki je pismeni. Vsak tečaj ima pri nas tudi bralni krožek, ki ga vodi voditelj tečaja.

Gotovo vas bo tudi zanimalo, kako je pri nas s pismenostjo. Mnogo delamo na tem, toda v našem okraju je še vedno 7201 nepismenih žena, kar je zelo veliko, če upoštevamo, da je vsega skupaj 8055 žena. Nepismenost je posebno velika med Siptarkami, saj je Srbkinj nepismenih le 2625, ostale pa so Siptarke.

Zelo veliko imamo po vaseh tudi različnih predavanj. V samem Zvečanu imamo tudi ljudsko prosvetno sekcijo, ki jo

stovoljnih delovnih ur. V našem okraju smo v preteklem letu pogostili s prostovoljnimi delom z 222.000 drevesci 80 ha zemljišča. Žene so opravile pri tem znaten del.

Prav tako so nadvse pridno delale pri čiščenju kanalov, ulic, vodnjakov, šolskih prostorov, internatov, pri urejanju parkov, pri obdelovanju skupnih vrtov, pri obnavljanju porušenihi hiš in podobno.

Zelo uspešno je tudi delo naših žena pri reševanju socialno skrbstvenih nalog, zlasti v pomoči dečjim domovom in socialno ogroženim, pri urejanju različnih letovišč in podobno. Tudi v zdravstveni prosveti je naše delo živo in precej uspešno. Z različnimi predavanji dvigamo znanje o zdravstvenih in higienskih vprašanjih, s stvarnim delom pri urejanju posameznih vasi in domov pa neposredno pomagamo izboljševati higienske in zdravstvene prilike na Kosmetu.

In kako se pripravljamo na II. kongres AFŽ Jugoslavije? Z najrazličnejšo delavnostjo. Predvsem smo se pred kongresom odločile obiskati vse vasi in kraje našega okraja, da bomo tako dvignile delavnost in trdnost naše organizacije in ponesle med vse žene glas o kongresu. Razen tega pa bomo največ delale pri opismenjevanju naših žena, zato pripravljamo niz tečajev za nepismene in vrsto različnih predavanj za dvig znanja naših žena. Želimo tudi vam, da vam uspe vaše žene v predkongresnih pripravah kar najbolj razgibati.

Pozdravila vas
Stana Radunović,
predsednica AFŽ za Zvečan.

Tudi film naj gradi vedrega in ponosnega človeka!

Osem pekov-špekulantov pred sodiščem

Ljubljana, 10. januarja.

Danes se je zagovarjalo pred okrajnim sodiščem osem ljubljanskih pekovskih obrtnikov. In to: Piskar Ivan, Mole Mihael, Sašek Josip, Novak Ivan, Kalčič Anton, Zorko Franc, Gmajner Anton in Žnidaršič Anton. Obtoženi so na razne načine špekulirali z moko na škodo potrošnikov in žitnega fonda.

Čeprav je bila Piskarju in drugim obtožencem dana možnost dobrega zasluga, so izkoristili zaupanje ljudske oblasti in niso pokazali prav nobenega razumevanja in skrbni za skupnost. V svoji trgovini je n. pr. obtoženi Piskar okrajno malomarno posloval. Potrošnikom kruha nikoli ni tehtal, razen na izrecno zahtevo kupca, čeprav je bila izdana odredba, da je treba kruh tehtati pred kupcem. Tako so postopali tudi ostali pekovski obrtniki. Vsak je hotel pri kupcu profitirati nekaj dekaigramov, kar se

mu je pri velikem prometu precej poznalo. Za svoje krite pa so obesili na vrata napis, ki ga je izdalo Združenje zasebnih pekovskih obrtnikov, da ei lahko vsak kupec eteha kruh sam.

Na predlog imenovanega Združenja je ministristvo za trgovino in prekrsko pristalo na to, da peki niso več oddajali odrezkov nalepljenih na kartone, temveč v vrečkah. Tudi to so izbrali obtoženci v trdnem prepričanju, da odrezkov ne bo nihče štel, ker jih je preveč. Zato so jih oddajali manjše število kot so jih vpisali na obrazce »Seznam odrezkov«, ali pa ponarejene.

Obtoženi Piskar je v začetku decembra 1947. leta oddal 227 z rdečim svinčnikom prevlečenih »a« in »b« navadnih krušnih odrezkov, veljavnih le izven Ljubljane za nabavo koruznih izdelkov. letočasno so kontrolni organi ugotovili pri njem primanjkljaj okrog 2200 kg moke, ker je prodajal kruh brez potrebnih odrezkov. Kakšen odnos je imel obtoženec do skupnosti, kaže tudi to, da je kljub dobremu zaslugu dolgoval še vedno 50.000 din na zaostalih davkih.

Sodišče ga je obsodilo na 1 leto odvzema prostosti s prisilnim delom, odvzem opravljanja pekoveke obrti za dobo treh let, zaplenbo stanovanjske hiše in vsega inventarja ter plačilo 5000 din povprečnine.

Nato se je zagovarjal pekovski mojster Mole Mihael iz Staničeve ulice, ki je bil že enkrat obsojen zaradi elične špekulacije. Obtoženec je oddal v vrečkah manj odrezkov, kot jih je izkazal na obrazcu, in to enkrat za nad 45 kg enotne moke, drugič pa za nad 140 kg. V svoji trgovini je prodajal kruh brez krušnih odrezkov. Priznal je, da je dvakrat tedensko pekel po 20 štruc. Izgovarjal se je, da je to moko kupil od Bosancev, kar ga pa ne razbremeni, ker se prosti vsiki po višjih cenah smejo kupovati za lašno uporabo, ne pa da se z ntimi špekulira in prekupejuje.

Sodišče ga je obsodilo na 13 mesecev odvzema prostosti, 5 let odvzema pravice izvrševanja pekoveke obrti in 500 din povprečnine. Pri tem je upoštevalo njegovo bolezen in skrb za družino. Razprava proti ostalim obtožencem se nadaljuje.

Podjetja okrajnega odbora v Murski Soboti

V prvem letu petletnega plana je bilo ustanovljenih v okraju Murska Soboti več podjetij, ki so ob koncu leta dokazala upravičenost svojega delovanja in gospodarski uspeh. Najboljše okrajno podjetje v Murski Soboti je Okrajni magazin. Ustanovljen je bil avgusta preteklega leta. Delovni plan v podjetju so kmalu presegli za 20%, kar je omogočilo, da bodo v bodoče znižali režijske stroške. Podjetje ima 9 poslovalnic, ki so vse aktivne. Odstotek prometa kontingentiranega blaga je znašal v preteklem letu 25%, odstotek prometa proste prodaje pa 75%. Podjetje ima svoj sklad za racionalizacijo in dvig kulturne ravni trgovanja. Iz tega sklada je nastavljen tudi aranžer, ki skrbi za reklamo podjetja. Težave ima podjetje pri dobavi blaga, kajti mnogokrat se zgodi, da proizvodno podjetje dostavi blago brez računov in leži tako blago včasih tudi po več tednov. Podjetje ima namen ustanoviti v Murski Soboti nekako veleblagovnico. V ta namen bo renoviralo dosedanja zgradbo in jo dvignilo v prvo nadstropje.

Okrajno gradbeno podjetje v Murski Soboti je preteklo leto prevzelo gradnjo zveznih, republiških in lokalnih zgradb. Od zveznih je največja gradnja stanovanjske kolonije v Dolni Lendavi. Podjetje je izvršilo popravilo gradu v Dolni Lendavi, kjer so vsa predvidena dela končana in je v gradu že nastanjena industrijska šola. Zvezna zgradba je tudi ambulaterij v Petišovcih, kjer bodo letos doživali še prvo nadstropje. Od republiških zgradb je gradbeno podjetje dozdalo infekcijski paviljon splošne bolnice v Murski Soboti in pljučni oddelek Od lokalnih zgradb je v delu mlekarna, kjer pa dela zastajajo zaradi pomanjkanja betonskega železa. V teku je zidanje upravnega poslovnega gozdne uprave, stanovanjska hiša v Murski Soboti, ki bo imela 24 dvo in tribojnih stanovanj in stanovanjska kolonija blizu Murske Soboti, ki obsega 10 enodružinskih hiš. Dograjeni so svinjski na državnem posestvu v Belčinih, upravno poslovanje in remiza za USTROJ v Apačah. Poleg tega so gradili še razna manjša dela v Murski Soboti in okolici.

V mesecu avgustu preteklega leta je prišlo pod upravo okrajnega LO tudi mlekarstvo podjetje. Oddaja mleka v okraju je v splošnem dobra. Mnogi odpravljajo tudi presežke. Tako je v sezoni dnevni dotok mleka do 14.000 litrov. Podjetje predeluje iz mleka sir in maslo, kar pošilja v Ljubljano, Trbovlje in druge industrijske kraje. Svoje poslovalnice ima še v Cankovi, Prosenjakovcih in Šalovcih, kjer prav tako delajo maslo in sir. To zimo generalno popravljajo vse tovarne avtomobile, tako da bo za polnad vse pripravljeno. Promet podjetja v sezoni znaša preko dveh milijonov dinarjev. V sedanjih zgradbi so prostore uredili tako, da ima podjetje laboratorij, maslarno in sirarno, vsi ti prostori odgovarjajo higienskim predpisom. Grade pa novo zgradbo, ki bo v kratkem dovršena.

Okrajno mlinsko podjetje ima dva obrata: mlin v Belčinih in mlin v Mlajčinih. Pri mlinih je bil produkcijski plan do zdaj mesečni, v bodoče pa bo 10 dnevni in uvedena bo dnevna evidenca. Meljejo predvsem za NAVOD, pa tudi za privatnike. Mlin v Belčinih je znaenkrat v deficitu, toda z nabavo novih valjkov in z delno reorganizacijo se bo kapaciteta mlina dvignila na dva in pol vagona dnevno ter se bo s tem podjetje finančno precej dvignilo.

Tovarna perila v Murski Soboti ni dosegla plana zaradi redukcije električnega toka, zaradi katere je delo zastalo. Nekoliko je tudi vplivala na plan sprememba dela Tovarna je morala preteklo leto prevzeti tudi izdelavo moških

delovnih oblek, kar je bilo za delavke popolnoma novo delo, ker so dosedaj šivale samo perilo. Povprečno dela v tovarni do 430 delavk. Nekaj časa tovarna zaradi redukcije električnega toka ni mogla vseh delavk zaposliti, zdaj so pa izgledi, da bodo v kratkem zopet vse delavke na delu. Tovarna ima svoj magazin, ki skrbi za preskrbo delavk in njih družin in šteje okoli 2000 članov. V podjetju delajo po normah.

Okrajno trgovsko podjetje »Vino« si je zadalo nalogo, da ves okraj oskrbuje z vinom. Ministrstvo za trgovino in prekrbo mu je izdalo dovoljenje za nakupovanje vina v okrajih Ljutomer, Dolnja Lendava in Gornja Radgona. Konfahiranih ima že 200 hl vina. V načrtu pa ima napolniti svojo klet, ki drži 7 vagonov.

Okrajna podjetja so še opekarna v Puconcih, ki je že pred nastopom zime preselila postavljeni plan. Po novem letu pa je okraj prevzel tudi »Navod«, ki je tako prišel v sklop Okrajnega magazina. (Tanjug.)

Preizkušnja pri vrščikanju krompirja

Plan ministretva za kmetijstvo je predvideval rezanje vrščikov krompirja v 13 menzah osonostanovah. Oviru pri delu pa so povzročile različne pomanjkljivosti, ki so nedvomno posledica premajhnega interesa menz, nepoučenosti odgovornih uslužbenecv in strahu pred izgubo krompirja. Tako je na primer v večini menz ugotovljeno, da niso pripravile potrebne količine krompirja za rezanje, čeprav so bile na to še posebno opozorjene v dnevnih časopisih. Kot značilen primer naj navedemo menzo Centralnega dijaškega doma, ki ni pripeljala krompirja iz svojega skladišča. Enak primer se je zgodil tudi v menzi AFŽ.

Desinteresanost odgovornih uslužbenecv je preprečila rezanje krompirja in onemogočila delo članicam AFŽ, ki so bile pripravljene za prostovoljno delo. Podobni primeri so bili tudi v nekaterih drugih menzah, vendar so bili tudi ti nedostatkii z lahko popravljeni, ker je bil krompir vkladiščen na mestu uporabe. Ugotovljeni nedostatek naj bo opozorilo vsem ostalim ustanovam, da pred rezanjem pripravijo potrebne količine krompirja, katero nameravajo uporabiti v dnevnih do prihodnjega rezanja.

Nadaljnjo pomanjkljivost je bilo opaziti v pogledu prostorov. Skladišča menz so po večini manjši prostori, ki niso prikladni za rezanje krompirja in v večini primerov tudi pretemni. Pri reševanju tega problema morajo vsesokor sodelovati odgovorni uslužbeneci menz in določiti za rezanje dovolj velike in svetle prostore.

Prav tako bi morale menze nuditi večjo pomoč tudi samim rezalkam, ki popolnoma upravičeno prosijo za različne pripomočke, kot n. pr. kosare, klopi, stole itd. Odnos uslužbenecv menz in ustanov do rezalk mora biti tovariški, ker bo le v tem primeru mogoče pričakovati uspehe v akciji.

Značilen primer nepravilnega odnosa do rezalk in same akcije je pokazalo vodstvo Delaveškega doma. Vodstvo menze je z nezadovoljstvom sprejelo prostovoljne delavke in pokazalo odpor proti akciji in strahu pred minimalno izgubo krompirja. Delo rezalk je bilo v tej ustanovi oteženo z odklonitvijo zaprosenih pripomočkov.

Udeležba članic AFŽ pri prostovoljnem delu je bila zadovoljiva. Če izključimo bolnice za duševne bolezni, ki je sama vrščikala, in menzo AFŽ ter kuhinjo Centralnega dijaškega doma, kjer

se vrščikanje iz že navedenega razloga ni vršilo, bi morale pri prvem rezanju sodelovati 210 rezalk. Sodelovalo jih je 147 ali 70%. Manjša udeležba je povečala sodelujočim število delovnih ur, toda delo je bilo kljub temu izvršeno. Izostanek nekaterih članic AFŽ opravičuje razmeroma kratek rok za agitacijo in pa popoldanski čas, ki je bil zaradi zgodnjega pričetka rezanja neprikladen za posamezne gospodinje.

Pri pregledu krompirja je bilo včasih malo površnosti. Neredki so bili primeri, da so bili v zabojčkih z zdravimi vrščiki tudi bolni, kar povzroča nadaljnjo infekcijo. V menzi MKG so morali ponovno pregledovati vse vrščike in odstraniti črne in obolele odrezke. V zvezi s tem moramo omeniti tudi pomanjkljivo pozornost rezalk na razkuževanje nožev.

Celoten uspeh akcije je za prvo rezanje vsekakor zadovoljiv. V 10 menzah, osonostanovah je bilo narezano 949 kilogramov vrščikov.

Izkušnje prvega rezanja moramo izkoristiti v nadaljnjih akcijah. Odstraniti moramo vse ugotovljene pomanjkljivosti in s povečano agitacijo med članicami AFŽ in sindikati povečati udeležbo na prostovoljnem delu. Povečanje števila rezalk je predvsem važno v naslednjem tednu, ko bo v to akcijo pritegnjenih še nadaljnjih 25 menz in ustanov. Potrebno bo, da pomagajo pri rezanju tudi članice sindikatov, ki bi v posameznih primerih lahko prevzele obvezo za rezanje v svojih menzah. Sindikalna podružnica MKG se je kot prva obvezala izvršiti celotno akcijo v lastni menzi. Splošna zainteresiranost množičnih organizacij in menz ter zavest do skupnega reševanja gospodarskega problema bo nedvomno najboljši garant za doseg predvidenih količin semen, ki je še posebno v tem letu odločilne važnosti za povečanje kmetijske produkcije in življenjskega standarda sploš.

Nove kazni za kršilce uredbe o omejitvi porabe električnega toka

Zaradi katastrofalne suše v letošnji jeseni je morala vlada ljudske republike Slovenije s posebno uredbo omejitvi porabo električne energije, da bi tako prvenstveno zajamčila nemoteno obratovanje našemu rudarstvu in industriji. Ministrstvo za industrijo, rudarstvo in elektrifikacijo LRS je izdalo nešteto opozoril in pojasnil glede štednje z električnim tokom in vedno iznova opozarjalo potrošnike električne energije, da je v smislu uredbe o omejitvi porabe električne energije prepovedano kuhanje in gretje z električno energijo in delo s kmetijskimi stroji na električni pogon.

V zadnjih dneh je ministristvo za industrijo, rudarstvo in elektrifikacijo LRS zaradi kršitve Uredbe o omejitvi porabe električnega toka izreкло naslednje kazni:

1. Furlan Jože iz Črnuč št. 136, ki je v kuhinji svojega stanovanja za gretje uporabljal električni tok, je bil kaznovan z denarnim zneskom 3000 din plač-

ljivim v osmih dneh in z zaplenbo električne peči v korist socialnega fonda OLO Ljubljana-okolica. V primeru neizterljivosti se izrečena kazen izpremeni v kazen 60 dni prisilnega dela brez odvzema prostosti.

2. Rozman Stanko iz Črnuč št. 118, ki je v kuhinji svojega stanovanja uporabljal električni tok za gretje je bil kaznovan z enako kaznijo kot Furlan Jože.

3. Z isto kaznijo je bil kaznovan Črtanč Ivan iz Črnuč št. 71., ki je v svoji krojaški delavnici uporabljal električni tok za gretje.

4. Cesar Jože iz Črnuč št. 137 OLO Ljubljana-okolica, ki je v svojem stanovanju uporabljal električno peč nižjega učinka, pa je bil kaznovan z denarno kaznijo 1000 dinarjev plačljivo v 8 dneh in z zaplenbo električne peči v korist socialnega fonda OLO Ljubljana-okolica.

RACIONALIZACIJA V TEKSTILNI INDUSTRIJI BOMBAŽNIH IZDELKOV V KRANJU

Pred nekaj dnevi je bila v industriji bombažnih izdelkov v Kranju montirana na pretančevem stroju naprava za odsevanje potrganih niti. Prej so te naprave izdelovale v inozemstvu in smo jih za drag denar uvažali. Tov. Knific Andrej se je odločil, da sam izdela omenjeno napravo. Med delom je imel mnogo težav zaradi pomanjkanja raznega materiala, iz je marsikdo zmajal z glavo in si mislil, iz tega ne bo nič. Po dveh mesecih naporenega dela in preizkuševanja mu je uspelo. Naprava je bila stav-

ljena v pogon in že prvi dan so se pokazali odlični rezultati. Po preureditvi ostalih strojev se bo dvignila storilnost dela za 100%, ker bo ena delavka delala na dveh strojih. Poleg tega se bo izboljšala kvaliteta preje, prihranek materiala in večja čistota stroja.

Na podlagi doseženih izkušenj bo tov. Knific v polovico krajšem času preuredil drugi stroj, kar delavke že nestrpno pričakujejo. Za svojo iznajdlivost je bil proglašen za racionalizatorja in nagrajen z 10.000 din.

Cervantes: Štiri medigre

Spanija Cervantesove dobe je bila zemlja plemiškega absolutizma, v kateri je gospodarsko nazadujoče meščanstvo živelo le še življenjske ponižnosti opred njegovega veličanstva kralja in se mogoče le še skrivaj spominjalo svojih političnih svobod in političnega poraza, ki ga je doživelo v prvi tretjini 16. stoletja. Z zlato, ki je pritekalo z vseh strani sveta v blagajne plemiške monarhije in v žep dvoranskega plemstva ter veleposestniške aristokracije, ob popolnem blagoslovu mračnjškega španskega katolicizma, si je plemstvo dvigalo prekrasne dvorce in sijajne palače. A pod pragovi palač in dvorcev so se potikale tolpe odsluženih vojakov in pustolovcev z različnih morij in celin. Kras te čudne družine pa so bili hidalgi, propalo nižje plemstvo, ki je iskalo, pomnožno do neba na svoj plemiški izvor, podpore in služb kraljevih uradnikov in namestencev vseh vrst in baž.

Med to pisano družino je življenje večkrat metalo Cervantesa samega. Porazen iznova v življenju, kakor tisoč drugih v njegovem času, kakor končno samo špansko ljudstvo, je zaman pošiljal petičije za službo kraljevi pisarni in se boril za svoj kos kruha, ki mu je zmerom uhajal iz rok. Mogoče prav zato ga je življenje tudi duhovno razklalo. Iz te razklanosti najbrž je njegov tvorci duh zavladal nad življenjem toge, mračnjške vsakdanjosti z najbolj čudovitim orozjem, ki ga zmoro umetniško tvorci duh: z orožjem satire, z obličjem vsakdanjega življenja v karikaturne podobe družbe svojega časa, ki tako revolucionirajo ali burkajo svoj čas.

Odbleski takega njegovega duha in osebnosti so tudi njegove medigre, njegovi intermezi. Medigre so imele usodo sopotnikov ob vznosu velike gledališke umetnosti. V njih je živela včasih groba, včasih skoro pustolovska, včasih segavo duhovita oblika ljudskega teatra, ki ni nikoli izumrla v pokrajinah vzdruženega nekdanje latinske kulture. Ta oblika gledališke umetnosti se je pritihtopila do velikega odra in se ga kakor ovijalka oprijela ali živela dalje svoje potepuške, glumaško življenje. Kljub svoji nižji literarni zvrsti imajo Cervantesove igre svojo ceno: osebe so v njih satirno-realistično oblikovani tipi. V njih ni nikake »izvenčasnosti«, teh tipov ne moreš obličiti v nikak grški ali rimski satirični kostim — njihova obleka je do kraja zraščena z njihovo kožo pristno španskega izvora v svojem času. Nikjer v Cervantesovih igrarjih ne manjka zlahtnosti pristno slovenskih potez, pa naj so karikirane, smešne ali resne, prepene se pretkanosti ali humorjem. Oba svetova, ki si za vsemi čudovitimi zgodbinami nevidna prežita iz oči v oči, sta na eni strani svet puhloglave domišljivosti, mračnjstva in vraževerstva, ljubo-sumnost in smešnost in rasne obolevnosti, na drugi strani pa svet široke, malce potepuške svobode, zdrav do robustnosti, a v svojem najglobljem jedru zdravotno etičen, pred katerim so bile moralno poražene negativne sile v družbi tistega časa. Iz mračnjstva katoliško-fevdalne okorele Spanije se v danih pogojih progresivne sile niso mogle vzpenjati na drugi temelj, kakor na temelj individualne cene osebnosti renesančnega pojmovanja.

Medigre — tudi Cervantesove — so bile namenjene zabavi in kratkočasju publike med odmorji v gledališču. Kljub temu je Cervantes svojim medigram znal dati večjo literarno vrednost. Med igranji se mi zdi, da ima literarno največjo tehtnost »Čudežno gledališče«. V njem je zelo ostro ošabana absurdnost rasnih predsodkov v prizoru s kmečkimi veljaki. Kako čudovito groteskna galerija vaških tipov so ti-le vaški veljaki! Toda ali ni mogoče Cervantes preko te vaške scene meril višje na vso fevdalno reakcionarno miselnost, ki je nedavno bila pregnala pol milijona mavrskih prekršencev iz Granade? Tako je v tej medigri, izza drastičnih scen »Čudežnega gledališča«, insceniran satirični napad na fevdalno miselnost takratne Spanije v navidez najbolj nedolžni obliki vaškega prizora. Z isto upravičenostjo smemo gledati na intermezo »Budni stražnik«. Oholost in samovšečna toploglavost soldateske, posebej v tem budnem stražniku pred hišo, kjer služi brhka Kristina, in nič kaj sveta vnama podčerkovnika za kapo dekleta, prisrčno drastična parodija na trubadursko poezijo, zlagano v svojih visokih donečih frazah — take so sestavine te medigre, ki jo je izoblikoval Cervantesov satirični duh. In končno: kako sijajno je parodiral krasnorječje, sholastične modrosti v »Dveh jezičnejih« in kako nesmrtno osmešena je zaverzvenost v »Salamanski jami!« Vse so skeleč, nad vse duhovit obračun genija z moralnim mrakom sodobne družbe v plastičnih postavah, zaokroženih v sebi in svetu, kateremu pripadajo.

Cervantesove štiri medigre je dala ljubljanska Drama na repertoar kot obvezno poklonitev 40 letnici rojstva Cervantesa. V splošno repertoarno politiko gledališča — da ni tega jubileja — štiri medigre nekako ne spadajo prav po vsem onem duhovnem nastrosu, ki ga je gledališče ustvarilo s »Tugomerjem« in »Tartuffom«. Preveč so svojevrstne po svoji vsebini, po svoji nenavadni medsebojni, sicer učinkoviti Simonitijski glasbeni povezavi in delni ekscitiranosti odrske uprizoritve. Tako občinstvo ni povsem sledilo uprizoritvi in je s tem pokazalo, da ne želi vstran z udomačenih tal klasično umirjene drame in — če hoče — komedije. Režiser Žižek sam se je dobro zavedal, iz kakega miljeja

dviga te drobne stvarce na oder osrednjega slovenskega gledališča kot samostojno uprizoritev. Ni bilo lahko preleteti stoletja do časa, ki je te iskric vžgal in jih dvigniti s ceste komedijanstva v umetniško podano stvaritev sodobnega gledališča, novo višjo stopnjo. Ali prav gledališče naše družbene stvarnosti mora biti sposobno, da reši za naš čas ono, kar je bilo dragoceno v preteklosti in kar pove žižek preprečevalo: iz dobe povzeti to, kar so hoteli takratni igralci, ko so nosili v sebi žar umetniškega daru in žgoč protest proti mračnjstvu tiste dobe. Izvedba je zahtevala režiserskega duha in arhitektove strogosti v izdelavi prizorišč, toda istočasno ustvarjalnih teatrskih energij. Žižek je v tem pogledu uspel. Režija in inscenacija s kostimi, ki sta jih v dobri povezavi izdelala Molk in Žižek in ki plastično ponazarjajo milje komedijanstva gledališč nekdanje Spanije, je zahtevala mnogo napora od gledališkega kolektiva. Zahtevala je predvsem neke vrste anonimnosti nastopajočih igralcev, prav kakor je to moral biti slučaj s starimi španskimi komedijanti, ki so se zato morali dvakrat bolj potruditi, da zadovolje s svojo igro in si osvojijo muhav občinstvo. To zamisel je nekoliko realiziral tudi Žižek, o čemer nas pouči Gledališki list in dejstvo, da isti igralci igrajo v zaporednih »Medigrah« različne vloge. Inscenacija, ki je podčrtala odrske rekvizite potujočega gledališča s sredstvi, ki jih dopuščajo sodobni oder, je zahtevala izredne gibljivosti igralcev in natančne pretehtanosti kretanj in gibanja na odru. Tako strogo zamišljeno in podrobno izdelano igranje je bilo za igralce tem težje, ker so morali v svojih vlogah igrati svojevrstne tipe, a ne enostavnih oseb. Priznati je treba, da v tem uspehi v zelo visoki meri. To velja posebno za Furjano v vojaku »Budni stražnik« in cerkovniku »Salamanski jama«, za Simičevo v Kristini »Budni stražnik« in v služnici Ines »Dva jezičnejah«, za Stariča v Brenkaču »Čudežno gledališče«, za Koviča v čevljanju »Budni stražnik« in županu Benitu »Čudežno gledališče«, za Župana v gubernatoru »Čudežno gledališče«, za Mezanovo v Kristini »Salamanski jama« ter za Tirana v pisarju Pedru »Čudežno gledališče«, zlasti pa v potujočem študentu »Salamanski jama«.

Svoj poseben talent za karakterne vloge je pokazala Kačičeva. Bila je polnokrvna oblastna gospodinja v »Budnem stražniku«, ki zna o pravem času napraviti paniko, prav tako, kakor imeti zadnjo besedo v škandalih in ženitovanjskih zadevah. Malce pretrgano je glumila svojo žalost ob odhodu moža Pankracija, čudovito udružano sladka in zapeljivo opreznost pa je znala biti ob njegovem prihodu. V »Dveh jezičnejih« ni k vlogi prispevala več novih bistvenih potez. Zelo dober potepuh Roldan je bil Miklavc v »Dveh jezičnejih«. Svoj učinek je dosegel z izredno okretnostjo, ki jo je dobro kombiniral z brzino sipanih besed, kar učinkovito zaostri blebetavost njegovih traktatov. Moje svoje vloge je bil Gregorin, posebno v lastniku »Čudežnega gledališča«. Z izredno gibljivo kretanj in besed je podal odrsko zelo ustrezno predstavo o komedijantskem ravnanju, ki zna loviti kaline v svoje dokaj preproste mreže. Ker je bila njegova družica Chirinos v kreaciji Kačičeve polnokrvna igralka, je prav »Čudežno gledališče« pomenilo višek zmogljivosti igralcev ljubljanskega gledališča v tej nelahki vrsti igranja, ki ga zahteva bizarni stvariteljski duh Cervantesov.

Fr. Onič

Kulturni stiki med Ukraino in Jugoslavijo

Na prvi pogled se zdi, da so kulturni stiki Ukrajincev z našimi narodi zelo rahli. Dejansko pa obstajajo že dolga desetletja. Ukrajinci zelo dobro poznajo jugoslovansko literaturo.

Veliki ukrajinski književnik in učejak Ivan Franko, ki je živel od 1856. do 1916., je ob koncu 19. stoletja prevedel zbirko srbskih narodnih pesni, ki jih je zbral Vuk Karadžić. Da bi pa prikazal čimbolj srbskega narodnega genija, je pridružil v čitanko za srednje šole dve legendi Ivan Franko je tudi prevajal pesmi črnogorskega pesnika Luke Jovića. Drugi ukrajinski književnik, dramaturg in pesnik Mihailo Staricki (1840—1904) je leta 1872. izdal v ukrajinski »Srbske narodne pripovedke in pesmi.« V ukrajinski so bila prevedena že ob koncu prejšnjega stoletja odnosno pred prvo svetovno vojno številna dela jugoslov. pesnikov in pisateljev. Zastopano so bila tudi dela slovenskih ustvarjalcev. Tako Ukrajinci poznajo Prešernove pesmi, Cankarjeve novele, med drugim pa celo Zofko Kvedrovo. Prevodil so dela Petra Njegoša, Franja Mažuranića, J. Dragičevića in številnih drugih pisateljev ter pesnikov. Med ukrajinskimi prevajalci srbskih, hrvaških in slovenskih pesni je treba omeniti tudi pesnika Ivana Grabovskega (1864—1902). Grabovski je prevedel tudi dve pesmi srbskega pesnika in slikarja Jurija Jakšića, ki se je leta 1848. udeležil ožreke revolucije. Nadalje je prevajal pesmi Petra Preradovića, Branka Radičevića in dela hrvaškega dramaturga D. Demetra.

Ukrajinski narod se nam je lahko bolj približal seveda šele po osvoboditvi. Kakor smo bili v stari Jugoslaviji odrezani na splošno od Rusije, tako nam je bila seveda tudi zelo daleč Ukrajina. Vendar smo poznali vsaj nekatera dela največjih ukrajinskih ustvarjalcev n. pr. Gogolja.

Nekaj besed k ustanovitvi „Slovenske filharmonije“

Na razvojni poti slovenske glasbe je storjen nov velik korak, postavljen je nov, izredno važen mejnik — z januarjem 1948 leta je stopila v veljavo odločba vlade LRS o ustanovitvi Slovenske filharmonije.

Slovinci imamo na tem področju umetnosti veliko in močno tradicijo. Razumljivo je, da je igrala pri tem najvidnejšo vlogo ravno Ljubljana, saj je dejstvo, da je imela Ljubljana prvo operno predstavo, ki jo je uprizoril gostujoči italijanski operni ansambel, že l. 1660., torej 10 let prej kot Pariz. K temu je pripomogla naša zemljepisna lega in ozki gospodarski stiki z Italijo, ki je imela takrat v glasbi vodilno mesto. Od takrat naprej so italijanske operne grupe pogosto gostovale v Ljubljani, saj je znano, da je pozneje še Cojzov. krog skrbel za to, da so se posamezne arije pele v slovenskem jeziku.

Gotovo so ti stiki močno poživeli in razgibali glasbeno udejstvovanje v ljubljanskih družinah in družbah. Tako se je ustanovila 8. januarja 1702. leta prva filharmonična družba »Academis Philharmonicum«, kar je zelo pomembno, če upoštevamo, da je bila to v Evropi druga družba take vrste. Svojo prvo akademijo je imela tudi 8. januarja 1702. Vsi člani nove Akademije so bili sodelavci družbe »Academia operum«, ki je bila ustanovljena l. 1693 v Ljubljani. Filharmoniki so imeli na svojih sporedih, ki so jih imeli odslej več ali manj stalno, akademije v cerkvah in javnih prostorih, izvajali so oratorije in orkestralno glasbo ob slavnostnih in drugih prilikah, imeli so pozneje svoje lastne godalne kvartete, svoj mešan zbor in orkester. Uredili so si lastno dvorano v takratnem stanovskem gledališču. Za svoje častne člane so izvolili med drugimi tudi Haydna (1800!) in Beethovna (1808. l.). Beethoven jim je poslal v zahvalo prepis svoje 6. simfonije in lastno ročno pismo. Na svoje koncerte so vabili razne koncertante iz drugih krajev, med njimi tudi Mozartovega sina, Paganinija in druge.

Gasper Mašek, po rodu Čeh, operni kapelnik, je živo posegel v delo Filharmonične družbe, saj je dal v času ljubljanskega kongresa 1821. leta 21 rednih in 17 izrednih akademij z izbranim sporedom. Leta 1853. je postal družbin direktor dr. Etm. Costa.

Z delom Filharmonične družbe je močno povezana tudi ljubljanska glasbena šola, ki je po l. 1816 prešla popolnoma v področje družbe. Za razpisano učiteljsko službo na tej šoli je prošil tudi skladatelj Franc Schubert, a službe ni dobil. Do l. 1856. je bil šolo močno povezan Gasper Mašek, za njim je prevzel vodstvo šole in družbin zbor Anton Nedved. Oba sta že močno povezana z razvojem slovenske glasbe. Nemški kronist Filharmonične družbe je očitel Nedvedu, da ni bil čeprav silno sposoben in spoštovan človek s srcem in duhom pri družbi, temveč popolnoma na slovenski strani — pri ljubljanski Glasbeni Matici.

Do 80 let prejšnjega stoletja so bila na sporedih koncertov Filharmonične družbe tudi slovenska dela in so v družbinem članstvu in pri vseh izvedbah stalno sodelovali tudi Slovenci. V dobi slovenskega narodnega prebujenja in vedno huje nemške ekspanzivnosti je vodstvo Filharmonične družbe začelo izločati slovenska dela iz sporedov svojih koncertov. Naravna posledica tega je bila, da so se začeli Slovenci odtegovati delu v družbi in je tako zaplavala v popolnoma nemške nacionalne vede. Zato so Slovenci ustanovili l. 1882. svojo šolo Glasbene Matice in leta 1891. svoj pevski

zbor. Filharmonična družba, ki je s tem izgubila sveži dotok, je začela hirati in je kljub izredno močni finančni in moralni podpori nemških vladajočih krogov in kapitala od takrat naprej več ali manj životarila, vse do leta 1919., ko je prešla v popolnoma slovenske roke.

Medtem pa je Glasbena Matica postala vodilni činitelj slovenske glasbene kulture. Njena šola, ki so jo vodili in pri kateri so sodelovali takratni naši najboljši glasbeniki, kot Fran Gerbič, Matej Hubad, Karel Hoffmeister, Josip Prochaska in drugi, je skrbela za stalen dotok in osvežitev lastnih vrst, vzgojila je celo vrsto priznanih umetnikov, dostikrat evropskega slovesa. Pevski zbor Glasbene Matice je pod vodstvom izredno sposobnega Mateja Hubada delal koncertne turnee po velikem delu Evrope — po Franciji, Švici, na Češkem, Poljskem in po Bolgariji ter je dosegel svetovno sloves. Glasbena Matica je imela lastno edicijo, ki je tiskala dela slovenskih komponistov in in s tem mnogo pripomogla k razvoju našega, predvsem vokalnega in zborovskega glasbenega ustvarjanja.

V začetku tega stoletja je izvajal simfonične koncerte v Ljubljani vojaški orkester tkzv. »belgijscev«. Ko pa so pri septembrskih dogodkih 1908. leta vojaški ravno tega polka streljali na naše ljudi in ubili Adamiča in Lundra, so Slovenci iz protesta sklenili, da na njihovih koncertih in v Operi ne bodo igrali več vojaški godbeniki. Zato so v sezoni leta 1908-1909 sestavili svoj operni orkester. Člani tega orkestra, pomnoženi z amaterji, so sestavljali simfonični orkester, ki je nastopal na koncertih pod imenom »Slovenska filharmonija«. Ta orkester je imel v pogledu dirigentov izredno srečo, saj sta bila med njegovimi dirigenti dva svetovno slavna moža: Vaclav Talich in Fric Reiner. Takratna Slovenska filharmonija pa ni imela dolgega življenja — voditelj slovenske klerikalne stranke, ki je bila na oblasti, Šušteršič, je pustil v sezoni 1912-13 Opero zapreti, s čimer je prenehalo tudi delo Filharmonije.

Po prevratu, v letu 1919. je prešla nemška »Philharmonische Gesellschaft« v slovenske roke in postala podružnica Glasbene Matice. Nadaljevala je svoje delo v novi narodni smeri z razširjanjem predvsem komorne in simfonične glasbe. Z ustanovitvijo nove države pa so se pokazale nove potrebe, ki jih pa takratna Jugoslavija, zaradi protijudskosti in nezainteresiranosti na razvoj prave narodne kulture, ni mogla niti hotela rešiti. Takrat bi bilo treba podpreti gmetno in moralno naše glasbeno življenje in tudi Glasbeno Matico, ki je imela težke finančne borbe predvsem z vzdrževanjem Glasbene šole in pozneje s Konservatorijem; to pa takratni oblastnikom ni prišlo niti na misel, zato pa nismo Slovenci dobili v tem času stalnega simfoničnega orkestra, ki bi ga morali že imeti. Za simfonične koncerte je od takrat najprej skrbelo orkestralno društvo Glasbene Matice, prirejala jih je tudi vojaška godba, ki pa je služila predvsem drugim namenom. Pozneje se je uveljavil način, da se je sestavil simfonični orkester iz članov opernega, radijskega orkestra in orkestralnega društva Glasbene Matice. Ker pa sta bila sestavljena ta dva pušklica orkestra zaradi razmer v stari Jugoslaviji po principih najbolj možnega izkoriščanja ljudi — to se pravi čim manjši orkester za čim manj denarja pod najtežjimi delovnimi pogoji — niso mogli biti takratni simfonični koncerti na tisti višini, kot bi bilo potrebno, da bi lahko Slovenci tekmovali na mednarodni areni. Razen tega je bil vsak koncert

finančni riziko, saj ga ni podprla država z ničemer.

Najbolj so čutili potrebo po simfoničnem udejstvovanju kot najvišji obliki glasbenega življenja ravno člani obeh orkestror in nekateri postržovalni posamezniki. Na njih lastno pobudo je v letu 1934. začela delovati »Ljubljanska filharmonija« kot odsek »Zveze godbenikov«. Njen iniciator in duševni vodja je bil eden naših najgenijalnejših glasbenikov — pokojni Niko Štritar. »Ljubljanska filharmonija« je pod zelo težkimi pogoji priredila vrsto zelo uspešnih koncertov. Med znamenitimi dirigenti sta gostovala v Ljubljani tudi francoski dirigent René Bathon in švicar Scherchen Herman.

Po osvoboditvi pa so se z vso jasnostjo pokazale nove zahteve in potrebe, in to bodisi po kakovostni bodisi po količini. Stari način prirejanja simfoničnih koncertov, t. j. združevanje opernega in radijskega orkestra samo za take prilike, se je izkazal kot nemogoč. Ker pa se je medtem radijski orkester močno povečal in izboljšal, je prevzel Radio Ljubljana skrb za prirejanje simfoničnih in deloma zborovskih koncertov.

V juliju 1947. je bila ustanovljena pri ministrstvu za prosveto LRS Poslovna in

za kulturno umetniške prireditve za močno razširjenimi nalogami bivše Koncertne poslovne, ki je začela svoje delo 1922. leta pri Glasbeni Matici ter nadaljevala 1946. pri Akademiji za glasbo v Ljubljani.

Poslovna in je imela prvotno skrb za društvene koncerte, a je razširila svoje delovanje na gostovanje tujih umetnikov in umetniških združenj. Nova Poslovna in za kulturno umetniške prireditve je imela kot državna ustanova nalogo prevzeti iniciativo za prirejanje čim več kulturno-umetniških prireditev na vsem področju LRS, skrbeti za čim pravilnejšo razporeditev teh prireditev po vseh krajih Slovenije in skrbeti za njih umetniško višino. Sedaj je storjen zadnji in najvažnejši korak v tej smeri: ustanovljena je »Slovenska filharmonija«, ki bo prevzela vse naloge dosedanjih zgoraj omenjenih združenj in ustanov z izjemo glasbenega šoleta. S svojimi korpusi (dosedanja orkestra Radia Ljubljana, mešan zbor Radia Ljubljana) in ansambli, v kolikor še obstajajo in v kolikor bodo še ustanovljeni, bo prirejala Slovenska filharmonija kulturno-umetniške prireditve širom Slovenije. Med te prireditve spadajo predvsem: simfonični in zborovski koncerti, ansambelski in solistični koncerti (tako instrumentalni kot vokalni), glasbeno literarni koncerti, besedno umetniški koncerti, predavanja, razstave; imela bo lastno edicijo in slično. Slovenski filharmoniji je priključena tudi Poslovna in za kulturno umetniške prireditve.

Pomembnost ustanovitve Slovenske

filharmonije kot državne ustanove nam

stopi tembolj jasno pred oči, če se zavedamo razlike med našo filharmonijo in

med filharmonijami drugod po svetu,

razen v Sovjetski zvezi. Filharmonija po

kapitalističnem svetu so zelo ozkega po

mena, saj so namenjene in služijo samo

tenki plasti tkzv. »gornjih desetisočev«,

in to le po glavnih mestih. Naša Sloven

ska filharmonija pa bo služila vsemu na

šemu delovnemu ljudstvu, saj bo težiče

njenega dela ležalo tako na dvigu umet

niške ravni kakor na prirejanju kulturno

umetniških prireditev po industrijskih

krajih, po zadružnih domovih in po vseh

krajih naše republike. Razen v Sovjetski

zvezi nimajo nikjer na svetu filharmonij

take vrste in tudi v Jugoslaviji smo je

Slovenci dobili prvi.

Za upravnika Slovenske filharmonije je bil imenovan Marjan Kozina, eden naših najboljših in najbolj priznanih skladateljev. Po študiju na Dunaju in v Pragi je deloval pri nas kot ravnatelj Glasbene šole v Mariboru in potem kot profesor za kompozicijo na Akademiji za glasbo v Beogradu. Kot skladatelj se v stari Jugoslaviji ni mogel posebno uveljaviti. V partizanih pa je postal kmalu s svojimi pesmimi izredno priljubljen. Po osvoboditvi je začel komponirati simfoničen ciklus, od katerega je »Illova gora« znana in cenjena ne samo v Jugoslaviji, temveč tudi na koncertnih odrih v inozemstvu. Njegovo opero »Etkivnocij« izvaja ravno sedaj z uspehom ljubljanska Opera. Stalna dirigenta simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije sta Samo Hubad in Jakob Cipci. Samo Hubad, sin Mateja Hubada, je kljub svoji mladosti dosegel pri nas že priznanje, saj nam je pripravil v kratkem času že mnogo odličnih koncertov in onernih predstav. Jakob Cipci, ki je vodil bivšo Tržaško filharmonijo, dela od takrat stalno v Ljubljani. Njegove precizne in skrajno izdelane izvedbe so vedno sprejete s spontanim priznanjem vseh obiskovalcev simfoničnih koncertov.

Dirigenta zbora Slovenske filharmonije bosta Rado Simoniti in Valens Vodusek. Simoniti, ki je vodil ves čas zbor JA »Srečko Kosovel« in s katerim je prepotoval Bolgarijo, CSR, Francijo, Belgijo in Švico, se je s tem in s svojim delom v ljubljanski Operi uveljavil kot eden najboljših dirigentov. Valens Vodusek pa poznajo ljubitelji glasbe iz koncertov po Radiu, še bolj pa o njegovem muzikološkem delu, predavanjih in elično.

S tem, da vodi našo Slovensko filharmonijo taki ljudje, je dano tudi jamstvo, da se bo ta tako pomembna glasbena ustanova razvijala v tej smeri kot zahteva to od nje ljudstvo in razvoj naše glasbene kulture v naši novi državi, v kateri zavzema kultura tako važno vlogo in je od države tako podprta, kot še ni bila nikoli. Ravno s tem pa bodo slovenski glasbeniki prispevali tudi svoj delež k srečnejši bodočnosti naše države.

Vlado Golob.

V KRATKEM BO IZSLA MAPA SLIK

»ŽIVLJENJE IN DELO V. I. LENINA«

V ZALOŽBI UREDNISTVA »LJUDSKE PRAVICE«

CENA LEPO OPREMLJENI, V PLATNO VEZANI MAPI JE ZA PREDNAROČNIKE 300 DINARJEV, V USNJE VEZANI 500 DINARJEV.

Prednaročnike sprejemamo le do 15. januarja 1948

Ker je naklada nizka, pohitite z naročilom!

Kako zelo cenijo ukrajinski umetniki naše narode sprevidimo tudi iz tega, da so v zadnjih letih izšle številne ukrajinske pesmi, posvečene Jugoslaviji.

Maksim Rilijski, znani ukrajinski pesnik, ki je bil nagrajen s Stalinovo nagrado, je leta 1946. prevedel »Srbske

epske pesmi«. Ta zbirka vsebuje sedemnajst pesmi. Uvodni esej je napisal ugledni slavist direktor instituta za jezikoslovje pri Akademiji znanosti Ukrajinske RSR Leonid Bulahovski.

Ko se je Maksim Rilijski vrnil s slovenskega kongresa v Beogradu, je v Kijevu z velikim uspehom predaval pod naslovom »Herojski ep srbskega naroda«. Ugotovil je, da imajo srbske epske pesmi mnogo skupnih črt z ukrajinskimi dumami in ruskimi bilanami. »Razen tega se odlikujejo s svojim slogom, dramatično napetostjo, z živimi barvami in podobami.« Predavatelj je napravil zelo globoko analizo o stilističnih in osnovnih motivih srbskega epa, ki izvrta že iz 12. stoletja. Prav tako je zelo velik uspeh drugo predavanje Rilijskega na Akademiji znanosti ukrajinske RSR pod naslovom »Enotnost slovanskih narodov«.

Poglabliti kulturnih stikov med Ukraino in Jugoslavijo je mnogo pripomogel tudi obisk naših književnikov spomladi 1947. v Kijevu. Naši književniki so bili ves čas v družbi ukrajinskih pesnikov in pisateljev.

Kako zelo cenijo ukrajinski umetniki naše narode sprevidimo tudi iz tega, da so v zadnjih letih izšle številne ukrajinske pesmi, posvečene Jugoslaviji.

Nemški kvizlingi so pristali na ustanovitev zapadne nemške države

Samo Komunistična partija je ostala dosledna v svoji politiki ohranitve enotne Nemčije s centralno vlado

Berlin 10. jan. (Tanjug.) V Frankfurtu (ameriška cona) je končana konferenca ameriškega in britanskega poveljnika s predstavnikami nemških oblastev, na kateri so bili sprejeti vsi predlogi organizatorja te konference — ameriških in angleških vojaških guvernerjev. Nemški predstavniki so sprejeli ameriški načrt za »reorganizacijo« angloameriške biconije, ki določa ustanovitev separatnih biconijskih upravnih in zakonodajnih teles s pristojnostjo vlade in parlamenta.

Glasiilo Enotne socialistične stranke Nemčije »Neues Deutschland« razpravlja o sklepih, izdanih na konferenci, in razkrinjuje vloge predstavnikov zapadno-nemških političnih strank v angloameriškem načrtu za cepitev Nemčije.

»Na žalost«, piše list, »se je pokazala naša bojazen za bodočnost Nemčije upravičena. Nemški udeleženci na konferenci v Frankfurtu — predstavniki in voditelji krščanskodemokratske unije, krščansko-socialne zveze, socialdemokratske in liberalnodemokratske stranke so pristali na ustanovitev zapadne nemške države. Dosedanja prikrita izdaja je postala javna. V vsaki zapadnonemški politični stranki, izvzemši Komunistično partijo — je klika kvizlingov. Zato je za ohranitev enotnosti Nemčije potrebno biti odločno in ostro borbo proti tem kvizlingom.

Prebivalci Berlina so sprejeli z jezo in ogorčenjem vest o izdaji v Frankfurtu. Klika reakcionarnih in zmedenih politikov je izročila v Frankfurtu velik del Nemčije, ne da bi vprašala nemški narod, niti ne zaslila blane svojih lastnih strank. Noben nemški predstavnik na tej konferenci ni niti za trenutek pomislil na to, da bi ameriškem in britanskemu generalu izjavil, da brez odobritve nemškega naroda ne more sprejeti točke iz njunih načrtov. Nihče izmed njih se ni obrnil na narod. Glejte, to je njihova »svoboda osebnosti«, to je demokracija zapadnega tipa!

Zarotniki iz Frankfurta se ne smejo veseliti svoje »zmage«, ker je sedaj prišlo pod kolonialno upravo nad 30 milijonov nemškega prebivalstva. Osmi januar bo stopil v nemško zgodovino kot črni dan, a Frankfurt — kot mesto izdajstva našega naroda, demokracije in nemške bodočnosti.

Zgodovina pa gre svojo pot in vsi načrti o zapadnonemški državi so obsojeni v propast. Pravica do samoodločbe velja tudi za nemški narod.

Organizacije Komunistične partije v zapadnih conah, ki so dosledne v svoji politiki ohranitve enotnosti Nemčije,

odločno protestirajo proti sklepi, ki so bili izdani na konferenci v Frankfurtu. Vodstvo Komunistične partije Hessen je objavilo ob tej priliki poročilo, v katerem je med drugim rečeno: »Sklepi konference v Frankfurtu morajo biti odločno zavrnjeni, ker pomenijo de facto separatno vlado angloameriške biconije. Odločno nastopamo proti predlogu o ustanovitvi združene biconalne banke, ki je dobila pooblastila za denarno reformo, katere naj bi padla — po do zdaj znanih podatkih izključno na ramena delovnih množic.

Angloameriški načrt mora biti odklonjen. Nemški narod zahteva čimprejšnjo ustanovitev centralne nemške vlade in izvedbo vsenarodnega plebiscita o vprašanju bodočnosti Nemčije.

Komentar »Izvestij«

Moskva, 10. jan. (Tass.) Berlinski dopisnik »Izvestij« poroča, da v zapadni Nemčiji ponovno vstajajo grdi »geniji« nemškega ljudstva — monopolisti, ki so dvakrat pahnili človeštvo v krvavo vojno. Stari nosilci nemških monopolov, izkušeni organizatorji hitlerjevskega vojnega gospodarstva, so se ponovno pojavili, da bi rešili stara združenja monopolov in ustanovili nova: konzorcije, truste, sindikate.

Po besedah dopisnika ima navadni človek, ki je na svojih ramih nosil vse breme vojne »Hitlerjem«, pravico zahtevati odgovor na vprašanje: Ali se ne bodo ponovile tragične napake Versailles, ki so bile tako usodne za človeštvo?

Val delavskih stavk v anglo-ameriški coni se širi

Berlin 10. jan. (Tanjug.) Val delavskih stavk v angloameriški coni Nemčije v znamenje protesta zaradi neredne in nezadostne preskrbe ter nepravilnega razdeljevanja potrebnih življenjskih potrebščin se vedno bolj širi. Delavci vseh podjetij in tovarn v Solingen (Porurje) so sklenili stopiti v splošno protestno stavko. Delavci tovarne »Gute Hoffnung Hütte« so že prenehali z delom, medtem ko delavci tovarne »Low« v Essen stavkajo že dva dni. V enodnevno protestno stavko so stopili tudi delavci tovarne Hencke v Hagenau.

Pristaniški delavci v Hamburgu (britanska cona), ki stavkajo že več dni, so zaznamovali prve zmage. Mestni občinski svet je bil prisiljen sprejeti delavske zahteve.

FRANCIJA NI VEČ SAMA SVOJ GOSPODAR

Pariz, 10. jan. (Tanjug.) V zvezi z izjavo predsednika bančne in monetarne komisije ameriškega Predstavnika doma Jacka Walcotta, da ameriški Kongres ne sme dovoliti izvedbe Marshallovega načrta, preden evropske države, ki računajo na ameriško pomoč ne izvedejo razvrednotenja svojih bankovcev, objavlja glasillo Komunistične partije Francije »Humanité« članek, v katerem imenuje Jacka Walcotta za »novega francoskega finančnega ministra« in poudarja, da ni Francija več svoj gospodar, ker ne more sama odločati o enem najvažnejših vprašanj države.

»Francoska vlada — je rečeno nadalje v članku — bo morala torej pričeati z devalvacijo, o kateri govori Walcott, ker je s podpisom pogodbe o »pomoči« pristala na to, da bo delala po ameriškem ukazu, ki jo zavezuje, storiti v okvirju možnosti potrebne ekonomske ukrepe.

Ce je ameriški Kongres mnenja, da je razvrednotenje eden izmed teh

»ukrepov«, tedaj bo morala francoska vlada brez odlašanja pričeati z razvrednotenjem. G. Walcott mora odslej namesto francoske vlade odločati o usodi francoskih delavcev, namешčenecv, kmetov in trgovcev. To je edna prvih rezultatov kapitalistične politike, ki jo vodi že 5 mesecev. Vprašanje je le, ali je to »kapitulacija«, ker je navadno kapitulacija posledica borbe. Vendar pa se ti ljudje, ki izročajo Francijo tujcem niso nikoli borili in niso nikdar branili interesov Francije. Od pričetka so bili soudeleženci pri izvajanju planov za zasunjivanje naše države.

Sedanji upravitelji Francije, zaključuje »Humanité« se ne strumejo ničesar več. Kot dobro dresirane živali, iztegujejo svoje vratove proti vrvi za obešenje, ker v Franciji še ni kot v Angliji nekega lorda Beaverbrooka, ki kot zagrižen reacionar kriči: »Ne prodajte naše države za palačinko, ki je napravljena iz jajčnega prahu!

Delavska in ljudska Španija ne bo sprejela ameriške monarhistično-socialistične diktature piše gen. sekretar KP Španije Dolores Ibarruri-La Passionaria

Pariz 10. jan. (Tanjug.) Glasilo KP Španije »Mundo Obrero« je objavilo pod naslovom »Španski narod ne bo sledil hlapcem imperialistov« članek generalnega sekretarja KP Španije Dolores Ibarruri — La Passionaria, v katerem omenja delavnost španskega desnega socialista Trifona Gomeza in ostro obsoja namere vseh španskih desnih socialistov z Gomezom, Prietom in Antoniom Perezom na čelu, da bi sklenili sporazum z monarhisti in vpregli Španijo v voz ameriških imperialistov.

O nedavni »programatični« izjavi Trifona Gomeza piše La Passionaria: »KP Španije se ni prevarala, ko je v proučevanju politike Indalecia Prieta in njegovih socialistov trdila, da predlogi socialistov ne predstavljajo samo ustvarjanja monarhistično-republikanskega bloka, da nekako »rešijo« položaj, temveč da gre za pripravo terena, da bi se sporazumeli s frankizmom, žrtvujoč republiko in demokracijo.

La Passionaria se je nato dotaknila vloge desnih socialistov v raznih državah in je poudarila, da je kapitalizem znal izkoristiti lahkoto »prilagojevanja« socialistični šefov, da bi jih iz lastnih interesov zainteresiral za obdržanje in nadaljevanje kapitalistične ureditve. »Klasičen primer za to je angleški laburizem, čigar šefi sprejemajo za uslugo, ki so jih napravili imperiju, ne samo aristokratske naslove, temveč tudi posestva, ki so povezana z naslovi. V drugih državah,

kjer kapitalizem ni dosegel tako popolne oblike kakor v Angliji, postajajo socialistični prvaki advokati delniških družb, direktorji velepodjetij in dobro plačani ravnatelji državnih, gospodarskih in socialnih ustanov.

La Passionaria je dalje opozorila na odvrtnost in nezadovoljstvo, ki vlada med ljudskimi množicami v Španiji zaradi hlapčevanja, s katerim razvija Trifon Gomez po ukazih ameriškega zunanjega ministrstva svojo protikomunistično delavnost in naglašala, da se je Gomez zmotil pri računu, ker so njegove domneve eno, stvarnost pa druga. Žalitev je za socialistične delavce, ki so se borili in ki se tudi danes skupaj s komunisti bore v Španiji proti Francu, domnevati kot to, da so pripravljali skupaj z Gomezom in ostalimi desnimi socialisti sodelovati pri prodaji Španije. »Španija, ki je preživela nepozabne dni od julija 1936, ki je v neenaki in krvavi vojni branila republiko in demokracijo, delavska in ljudska Španija, ki se je ovekovečila v slavni akcijah partizanov Asturije, Ciudad Real in Andaluzije, Španija, ki se ne pokorava kljub terorju in preganjanju, ne bo sprejela ameriške monarhistično-socialistične diktature.

Socialistični delavci in republikanci bodo še nadalje korakali skupaj s komunisti in vsemi demokrati kljub raznim Gomezom po poti svobode in demokracije, po poti rešitve ljudstva, ohranitve nacionalne suverenosti in neodvisnosti.

Trumanova poslanica Kongresu razkriva ameriški načrt za osvojitve sveta

Washington 10. jan. (Tanjug.) Kakor poroča Reuter, je predsednik Truman po formalni otvoritvi letošnjega rednega zasedanja ameriškega Kongresa prebral svojo poslanico Kongresu o »stanju unije in ciljih ZDA v začetku leta 1948.

S poslanico predsednika Trumana se je uradno pričelo zasedanje Kongresa, na katerem morajo po dolgih pripravah in zavlačevanju proučiti »Marshallov načrt«.

V drugi poslanici, ki jo primaša bilten ameriškega zunanjega ministrstva, je Truman posvetil največji del poslanice problemom notranje politike, ki ji je dal obeležje predvolivne kampanje za letošnje predsedniške volitve, nato pa je omenil tudi glavni cilj politike ameriškega zunanjega ministrstva, sprejeti čimprej »Marshallov načrt«.

Truman je navajal probleme notranje politike in rekel, da je kljub »izrednemu gospodarskemu napredku v zadnjih desetih letih« v ZDA še mnogo vprašanj neresenih, predvsem glede reguliranja delovnih odnosov in socialnega skrbstva ter celo zavarovanja »bistvenih človeških pravic naših državljanov«. Tako še vedno ni odstranjeno rasno zapostavljanje nekaterih ameriških državljanov in kar je najresnejše — nekateri državljanom odrekajo enako zaščito po naših zakonih, je rekel Truman.

Glede socialnega skrbstva je Truman poudaril dejstvo, da večina ljudstva v ZDA nima dovolj sredstev za plačevanje zdravniške oskrbe.

O prosveti je izjavil: Naš prosvetni sistem je pred finančno krizo. Žalostno je, da je v tako bogati državi na milijone otrok, ki nimajo ustreznih šolskih poslopj in tudi ne dovolj učnih smeti, da bi imeli dober osnovnošolski in srednješolski pouk.

Truman je nato govoril o »ameriškem gospodarskem sistemu« ter je poveljeval svobodno konkurenco, o kateri je rekel, da je mnogo pripomogla k »blagostanju« ZDA.

Truman, ki je pri tem očitno računal s predvolivno kampanjo, je nato rekel, da je »drugi osnovni element močnega gospodarskega sistema blagostanje delavcev«. V zvezi s tem je izjavil, da je današnja minimalna meza 40 centimov na uro zastarela in nezadostna in

je zato predlagal, da bi jo zvišali na 75 centimov.

Nato je govoril Truman o zunanji politiki in zatrjeval, da je glavni cilj ameriške zunanje politike »svetovni mir«, ki bi temeljil na načelih svobode, pravice in enakosti vseh nacij. Po njegovih predlogih je za ta mir potrebno uvesti splošno vojaško obveznost, kar pa povzroča ogorčeno nasprotovanje in ostro kritiko vseh navedenih elementov in organizacij v ZDA.

V zvezi z Marshallovim načrtom je Truman izjavil, da je največje važnosti to, da odobri kongres program obnove Evrope za razdobje od 1. aprila 1948 do 30. junija 1949 z začetnim zneskom 6 milijard 800 milijonov dolarjev za prvih 15 mesecev. To je Truman imenoval »življenjski korak naše zunanje politike« in pozval kongres, da v tej zadevi hitro posluša.

Kot največji problem ameriške poli-

tike, ki vodi v krizo, je Truman omenil inflacijo. Izjavil je: »Ko vstopamo v novo leto, moramo rešiti velik problem, ki zadeva vsa naša stremjenja. To je problem inflacije. Ze sedaj izpodriva inflacija v naši državi življenjski standard milijonov družin. Živila so preveč draga, najemnina pa je dosegla fantastično višino. Sole in bolnišnice nimajo finančnih sredstev. Najhuje pa je, da bo grožnja inflacije privedla do še ene krize, prav takšne, kakršno smo imeli po nestabilni konjunkturi po prvi svetovni vojni.

Na koncu je Truman predlagal tudi nekatere spremembe v davčnem sistemu. Moral je priznati, da so čisti dohodki korporacij v letu 1947. presegli vse dosedanje rekorde — 17 milijard dolarjev, kar je za 4,5 milijarde več kakor v letu 1946. Truman, ki je pri tem mislil na volivno kampanjo, je predlagal, naj bi zvišali davčno stopnjo za korporacije.

Truman je znova dokazal, da spada v vrsto največjih sovražnikov miru

piše »Humanité«

Pariz 10. jan. (Tanjug.) Ob poslanici predsednika Trumana objavlja »Humanité« članek, v katerem je poudarjeno, da pomeni Trumanova poslanica »načrt za osvajanje sveta«. Bistvene točke Trumanove zamisli so: politika sile, krepitev monopolističnega kapitala, borba proti demokracijam in gospodstvo nad svetom.

Diplomatski urednik »Humanitéja« Pierre Courtade objavlja komentar, v katerem je med drugim rečeno: »Funkcioniranje velike ameriške demokracije« omogoča predsedniku, da daje kongresu z zadovoljstvom pojasnila, ki so komaj dostojna kakemu podeželskega pridigarja. Truman je govoril o osnovnih pravicah ameriških državljanov, omenil pa ni niti z besedico guvernerja države Georgia, ki je iz volivnega spiska kratko malo izčrpal milijon črncev.

Truman je poveljeval svobodno konkurenco ter je molče prešel preko velikanske osredotočenosti kapitala in podjetij, ki se neprestano krepi od leta 1940. Jasno je, da pomenijo Trumanove be-

se »svobodno konkurenco«, ki naj prepreči nacionalizacijo v Evropi.

Zahteval je svobodo, pravičnost in enakost za vse narode, vendar pa je istega dne objavil ameriški tisk poročilo admirala Nimitza, bivšega poveljnika ameriške mornarice, ki je pojasnjeval, kako Američani spoštujejo neodvisnost malih držav. Predsednik ZDA naplaša v svoji »analizi« svetovnega položaja »upanje v zmanjšanje oboroževanja«, niti besedice pa ni rekel o atomskih bombah, ki jih njegova vlada ni hotela uničiti kljub nasvetu Sovjetske zveze.

Mračni ironizator, ki ga je le tragičen slučaj zgodovine postavil na čelo velikega ameriškega naroda, zahteva v imenu pravičnosti in svobode, da se poveča pomoč gnili Cangkajskovi vladi in atenskim fašistom.

»Humanité« ob koncu poudarja nevarnost ameriškega imperializma in piše: »Truman je znova dokazal, da spada v vrsto največjih sovražnikov miru in vojnih izzivalcev.

Narodnoosvobodilna armada Kitajske pričela napad na predmestje Pekinga

Severni Sansi: Novinska agencija Nova Kitajska poroča, da enota narodnoosvobodilne armade še vedno napreduje na fronti v vzhodnem Hopeju, kjer so zavzele na jugu tri važna železniška križišča.

Enota narodnoosvobodilne armade na vzhodni fronti so nadaljevale vzdolž železniške proge Lung-haj-Peking z uničevanjem preostalih Kuomintangovih oporišč na osvobojenem ozemlju v provincah Anhvej, Mahonan, Honan in Santung. Dosele so onesposobile nad 20.000 Kuomintangovih oficirjev, podoficirjev in vojakov. Samo v zadnjih dveh mesecih se je enotam te fronte pridružil kakih 7000 Kuomintangovih vojakov.

Enote narodnoosvobodilne armade so na fronti v provinci Hopej nadaljevale ofenzivno zapadno od Hankaua, kjer so zavzele več mest. V teh operacijah je bilo ujetih nad 1000 Kuomintangovih oficirjev in vojakov.

Sile odporiškega gibanja, ki operi-

rajo v pokrajini Hopej, so osvobodile mesto Julijen severovzhodno od Tiencina. Pekin, 10. jan. AFP prenaša uradno poročilo, da so v četrtek zjutraj pričele čete narodnoosvobodilne armade napad na severozapadno predmestje Pekinga. Agencija stavlja ta napad v zvezo s sklepom državnega sveta v Nankingu o proglašitvi Pekinga za »pomozno kitajsko prestolnico«.

AMERIŠKO OROŽJE ZA KUOMINTANG

Peking, 10. jan. (Tass.) V zadnjih treh dneh so pripluli v Tiencin štirje ameriški vlačilci s strelivom in orožjem za Kuomintangove čete. Značilno je, da ti vlačilci plujejo pod kitajskimi zastavami. Ameriški vojaški instruktorji prihajajo še nadalje na Kitajsko. V Tiencin je prav tako prispelo 11 ameriških instruktorjev, ki nosijo ameriške uniforme ter so dodeljeni ameriškem konzulatu.

VEL. BRITANIJA SNUJE VOJAŠKI BLOK ARABSKIH DEŽEL POD SVOJIM POKROVITELJSTVOM

Kairo, 10. jan. (Tass.) V zvezi z zakulisno pripravo za obnovo anglo-egiptskih pogajanj krožijo v Kairu glasovi, da Angliji še nadalje izvajajo pritisk na Egipt za ustanovitev regionalne vojaške zveze arabskih dežel ob udeležbi Velike Britanije. Te nakane se razvijajo pod geslom »komunistične nevarnosti« za Bližnji vzhod.

Kakor poroča posebni dopisnik lista »An Nidal« iz Londona, se Velika Britanija in egiptska vlada v načelu strinjata z obnovo pogajanj, vendar pa se »Velika Britanija ne bo strinjala s sklepom, v katerem ne bi bilo navedeno, da sprejema egiptska vlada načelo skupne obrambe«.

List tudi piše, da bi Velika Britanija napela vse sile, da bi velila Egiptu ključno »skupno obrambo« z namenom, da bi uzakonila evoj vojaški vpliv na Bližnjem vzhodu. Hkrati želi Velika Britanija ekleniti zvezo z državami, ki stopajo v zvezo arabskih dežel. Zvedelo se je, da je Clayton zadnji čas iskal mesto, kjer bi bila predhodna posvetovanja z arabskimi voditelji o vprašanju priprave teh pogodb.

Glavni cilj razgovorov takšne vrste — piše list — je v ustanovitvi vojaškega bloka pod pokroviteljstvom Velike Britanije, ne pa v obrambi pred »komunistično nevarnostjo«, ki baie grozi deželam Bližnjega vzhoda.

Egipt zahteva takojšen umik britanskih čet

Kairo, 10. jan. (Tanjug.) Šef nacionalistične stranke Hafis Ramadan paša je imel govor, v katerem je napadel britansko protijudsko politiko in zahteval umaknitev britanskih čet iz dežele.

»S kakšno pravico«, je vprašal Ramadan paša, je britanska vojska še nadalje v naši domovini? Kdo je pooblastil Veliko Britanijo, da je postala njen skrbnik? Nas je 20 milijonov ter imamo resnična

bogastva, za katera nas lahko zavidajo mnoge države in celo tiste na zahodu.

Egipt zahteva samo svoje pravice ter ne mara praznih obljub in platonskega prijateljstva. Zahtevamo le umaknitev britanskih čet. Dve leti že neprestano zahtevamo umaknitev Angležev iz naše domovine in uničenje pogodb iz leta 1936. Vprašujemo Združene narode, ali je dovoljeno, da se hkrati, ko sodijo v Nürnbergu vojne zločince, izvajajo v naši državi isti zločini?

ZDA hočejo okrepiti svoje politične položaje v Iranu

Teheran, 10. jan. (Tass.) List »Kijame Iran« objavlja poročilo iz zaupnega vira, da je »diplomatski predstavnik ameriške vlade v Iranu« — očitno gre za ameriškega veleposlanika Allena — obiskal pred nekaj dnevi predsednika vlade Hakimija ter mu izročil pismo zunanjega ministrstva ZDA.

Ameriška vlada obvešča v tem pismu iransko vlado, da je pripravljena pošiljati vojaško opremo in da za sedaj še ne zahteva plačila v gotovini. Ker iranska vojaška misija v Washingtonu zavlačuje pogajanja o nakupu vojaške opreme z izgovorom, da Medžlis še ni sankcioniral proračuna za leto 1948. Ker iranska vojska verjetno potrebuje to opremo, jo je ameriška vlada pripravljena dobaviti.

Hakimi še ni odgovoril na ta predlog. List »Kijame Iran« dodaja naslednje: »Kakor je videti, je ameriška vlada ravnila tako zaradi tega, da bi pridobila iransko vlado in tako okrepila svoje politične položaje v Iranu.

NEW DELHI — V Bombayu stavka že deset dni 8000 britanskih delavcev. Pristanišče strajkajo čete.

MEXICO CITY. — 2300 delavcev koncerna »Consolidated Steel Company« je pričelo stavkati zaradi prenizkih mezd.

Angleški delavci izražajo zaupanje KP

London 10. jan. (Tanjug.) »Daily Worker« poroča, da je kljub antikomunistični kampanji laburistične stranke in kljub poskusom, da bi komuniste odstranili z vseh vodilnih mest v sindikatih, po tajnih volitvah vseh članov sindikata ponovno izvoljenih pet komunističnih članov izvršnega odbora nacionalne zveze rudarjev za Južni Wales.

Prav tako so izvolili dva člana Komunistične partije na vodilne položaje v londonskem oblastnem svetu nacionalne federacije gradbenih sindikatov, ki zastopajo 150.000 gradbenih delavcev.

VESTI Z VSEGA SVETA

PRAGA. — Zveza češkoslovaških sindikatov namerava letos razširiti svojo akcijo za zagotovitev odmoru ter okrovanja češkoslovaškim delovnim ljudem, in sicer najmanj še za 30.000 oseb. Lani je bilo v kopališčih 81.428 delavcev in delavk. V letu 1948. bo zajela akcija zveze čl. sindikatov najmanj 110.000 oseb.

DUNAJ. — List »Österreichische Volksstimme« prinša vest o sramotnem primeru pridobivanja avstrijskih državljanov za francosko tujsko legijo. Avstrijskemu državljanu Paulu Rotteju je uspelo pobegniti iz vlaka, ki je odhajal v Francijo. Toda na Dunaju ga je aretirala francoska policija, ga zvezala in zaprla v celico v vojašnici Radecki, v kateri bivajo francoske čete. Naslednji dan so njegovim roditeljem vrnili njegovo raztrgano in krvavo obleko ter jim sporočili, da se je njihov sin obesil.

PARIZ. — AFP poroča, da bo odpotovala 17. januarja v Palestino komisija Svetovne sindikalne federacije, ki bo izvršila na podlagi odločbe izvršnega odbora Federacije anketo o položaju palestinskih delavcev in delavskih sindikatov. Delegacijo tvorijo Julien Forge (Francija), Falin (Sovjetska zveza), Breznal Andrew (Britanija) in Samuel Lewin (ZDA).

TIRANA. — V LR Albaniji je postalo združništvo pomembno gospodarski faktor. V 804 nabavno-prodajnih združenjih je včlanjenih 85% mestnega, odnosno 46% podeželskega prebivalstva. V obrtniških združenjih je včlanjenih 72% obrtnikov, v ribiških združenjih 95% poklicnih ribičev.

BUKARESTA. — Lani sta pričeli v Rumuniji obratovati dve tovarni sladkorja. Rumunska sladkorna industrija je presegla za 200 vagonov predvojnega proizvodnje sladkorja. Skupna proizvodnja sladkorja v minulemu letu v Rumuniji znaša 7271 vagonov.

PARIZ. — Po uradnih podatkih, ki jih je objavila francoska Narodna banka 13. decembra 1947, je bilo v Franciji v obtoku 920 milijard 830 milijonov frankov. V zadnjem tednu so dali v promet bankovcev v vrednosti 14 milijard 687 milijonov frankov. Od 1. januarja do 31. decembra 1947 so dali v obtoke bankovcev v vrednosti 187 milijard 33 milijonov frankov.

WASHINGTON. — Izjava, ki jo je dal uradni predstavnik pravosodnega ministrstva 7. januarja, je značilna za nekatere ukrepe ameriške »procedure«. Odkrito je izjavil, da »matrajo sedanji šefi tega ministrstva antifašiste za »zločince«, ki so mnogo bolj nevarni. »Kakor vsi oficirji ameriške vojske, ki so z zločinskimi mahinacijami med vojno izkoristili svoje položaje, da bi obogateli.

FIZKULTURA

Šestorica naših najboljših lahkoatletov- dolgooprogašev bo sodelovala na krosu „Humanité“ v Parizu

Tudi letos bodo naši dolgooprogaši sodelovali na tradicionalnem krosu, ki ga prireja in reorganizira francoski časopis „Humanité“. Na krosu bo sodelovalo 6 najboljših jugoslovanskih dolgooprogašev. Naši tekmovalci so se pričeli s treningi. Za ekipo prihajajo v poštev naslednji tekači na dolga proga: Stefanovič, Mihačič, Bašič, Polovina in Ceraj (vsi Partizani), (Krajcar (Zagreb), Zagreb), Steiner (Kladivar, Celje), Doršič (Mladost, Zagreb) itd.

Vsi imenovani lahkoatleti bodo odšli 4. februarja na Reko, kjer bodo nadaljevali trening pod strokovnim vodstvom trenerja Kumerja. Trening bo trajal do 10. februarja, do dneva izbirnega tekmovanja, na katerega bodo pozvani tudi ostali dolgooprogaši iz vse države. Izbirno tekmovanje bo na 8.000 m dolgi progi. Sam kros v Parizu pa bo dolg 12 kilometrov.

Prvih 6 plasiranih na izbirnem tekmovanju bo sestavljalo našo ekipo v srečanju z ostalimi najboljšimi lahkoatletičnimi ekipami evropskih držav.

Prav tako bo v mesecu februarju razen treninga naših dolgooprogašev na Reki tudi trening naše lahkoatletične reprezentance. Lahkoatleti bodo prihajali na Reko po odrejenem planu ter se bodo po končanem treningu vrnili domov, na njihovo mesto pa bodo prišli drugi.

Plan treninga za posamezne discipline je naslednji: Od 1.—7. februarja trening dolgooprogašev. Od 7.—14. februarja trening metalcev. Od 14.—21. februarja trening sprinterjev in skakalcev v daljino. Zadnji pa bodo trenirali od 21.—28. februarja skakalci v višino, tekači čez zapreke ter tekmovalci v troskoku.

NA VRŠIČU SE VZGAJAJO NOVI UČITELJI SMUČANJA

5. t. m. se je pričel na Vršiču 10-dnevni tečaj za učitelje smučanja. Tečaj je organiziral odbor za smučanje pri FZS. Vodijo ga naši priznani strokovnjaki tovariši: Drago Ulaga, Slavko Urbar in Milan Smerdu. Tečajniki so nastanjeni v Erjavčevi koči in jih je vsega skupaj 24. Prišli so iz vseh delov Slovenije, dva pa sta tudi iz Trsta.

Smučanje je ena izmed najvažnejših panog našega športa, istočasno pa je v enaki meri zelo važen sestavni del naše splošne telesne vzgoje. Prav zaradi tega je vzgoja novih sposobnih učiteljev izredno važna, saj bodo prav ti imeli nalogo, da posredujejo znanje smučanja med mladino v vseh krajih naše domovine. Vsak kandidat je moral ob začetku tečaja položiti spremenljivi izpit iz praktičnega znanja smučanja. Vsi prijavljeni so ga napravili z zadovoljivim uspehom. Na podlagi znanja so bili razdeljeni v več skupin. Zlasti v prvi skupini so odlični mojstri, ki obvladajo tudi tekmovalno tehniko smučanja.

Pouk obsega praktično urjenje na snegu in obilno teoretično gradivo. Preko dneva so kandidati od jutra do

večera na smučeh, zvečer pa prisostvujejo najrazličnejšim predavanjem. Pri praktičnem delu pouka se učijo vseh prvin smučanja, od najosnovnejših pa do takih, ki jih obvladajo samo mojstri. S posebno pozornostjo se obravnava metodični postopek učenja začetnikov. Teoretična predavanja so obsežna in zelo izčrpna ter vsebujejo vso snov, ki jo mora obvladati dober učitelj smučanja. Poleg tega so tečajniki deležni tudi idejno politične vzgoje.

Vsi kandidati in tudi instruktorji se zavedajo velikega pomena vzgoje čimboljše kadra novih učiteljev. Zaradi tega je delo v tečaju izredno resno in tečajniki skoraj nimajo prostega časa. V kolikor pa ga imajo, pa ga porabijo za študij v obliki seminarjev. Ob zaključku tečaja bo vsak polagal izpit iz praktične in teoretične stvarine. Na podlagi uspešno položenega izpita bodo kandidati prejeli naslov kvalificiranih učiteljev smučanja. Ker mora biti poverjena vzgoja bodočih kadrov naših smučarjev samo najboljšim, vsestransko usposobljenim strokovnjakom, je naglasil vodja tečaja tovariš Ulaga, bodo prejeli naslov učitelja samo tisti, ki bodo obvladali učno stvarino.

Namizni tenis

Prvi rezultati izbirnega tekmovanja v Subotici

Subotica, 10. januarja. Včeraj zvečer so se pričele v Subotici izbirne tekme za sestavo državne reprezentance v namiznem tenisu.

Že prva srečanja so bila zanimiva, polna uporne in lepe igre.

Rezultati večernih tekem so bili naslednji: Džordžević (Crvena zvezda) je premagal Kosija (Mladost, Zg.) s 3:2 (21:14, 21:16, 13:21, 18:21, 21:15). Konec je premagal Harangoza I. (oba Spartak) s 3:0 (21:13, 21:13, 21:17). Igralca beograjskega Signala Grbić in Borisavljević sta igrala zvečer. Zmagal je Borisavljević s 3:2 (21:17, 21:9, 12:21, 18:21, 25:23). Grujić (Sloga Novi Sad) je premagal Horvata (Mladost Zgb.) s 3:2 (21:19, 24:22, 18:21, 12:21, 21:12).

Najlepša borba pa je bila igra med Rožo (Spartak) in Uzunom (Mladost). Zmagal je Roža s 3:2 (12:21, 17:21, 21:17, 21:14, 21:13).

V Poznanju je bil plavalni dvoboj med poljsko in češkoslovaško reprezentanco na 100, 200 in 400 m dolgih progah. Zmagali so Čehoslovaki v razmerju točk 63:43.

V Bukarešti sta na namizno-teniškem prvenstvu Rumunije sodelovala kot gosta jugoslovanska igralca Dolinar in Harangozo ter v vseh svojih nastopih zmagala.

Danes ob 9. uri dopoldne je na Taboru nadaljevanje nagradnega turnirja v odbojki

Planinska skupščina bo 17. in 18. t. m.

ŠAH

TIMOFEJEVA — PRVA DRŽAVNA PRVAKINJA FLRJ

Prvi turnir za žensko prvenstvo je končan. Zadnje kolo je dalo sledeče rezultate: Timofejeva: Cvenkel 1:0, Delak: Rabar 1:0, Balaban: Andrić 1:0, Hrašovec: Kudrna ter Rabar: ing. Delakova remi.

Največ zanimanja je pritegnila partija med Timofejevo in Cvenkelovo. Izid partije je bil namreč odločilen za to, katera bo prvakinja Jugoslavije. Cvenkelova je po predzadnjem kolu imela prednost pol točke. Za prvo mesto bi ji zadostoval remis, dočim je bila Timofejevi potrebna cela točka. Povrh tega je igrala Cvenkelova zadnjo partijo z belimi figurami. Zato je izbrala Timofejeva oster Albinov gambit, ki prinese črnemu vselej za žrtvovanega kmeta močan napad. Nasprotnici sta požirali na različni strani — znak, da je bila igra ostra. V odločilnem momentu je napravila zastopnica Slovenije Cvenkelova napačno kombinacijo, s katero je prišla ob figuro. Kmalu nato je predala partijo.

Timofejeva v šahovskem svetu ni tak novinec kot je njena soteskovaalka Cvenkelova. Že v predprilski Jugoslaviji je igrala na raznih ženskih in moških turnirjih. Leta 1939 je delila prvo in drugo mesto na državnem ženskem prvenstvu v Zagrebu. Dobro pozna teorijo. Po teoretičnem znanju in velikem izkustvu v praktični igri vsekakor zasluži prvo mesto.

Izrazito pozitivno presenečenje turnirja je drugo mesto Slave Cvenkelove. Bil je to njen prvi nastop v javnih turnirjih. Odlični uspeh — to velja kljub izgubi zadnje partije — pa je rezultat njenega večletnega zanimanja in dela za šah in vsekakor dokaz njenega talenta. Če si bo v turnirskih partijah pridobila

potrebne prakse in se ob njej navzela še bolj potrebne borbenosti, bo resna konkurentka za prva mesta ne samo na ženskih, ampak tudi mnogih moških turnirjih.

Podrobne rezultate turnirja kaže preglednica.

Mladinsko šahovsko prvenstvo Jugoslavije

Beograd, 10. januarja.

V XII. kolu mladinskega šahovskega prvenstva so bili doseženi tile rezultati:

Partiji Hočvar: Ivkov in Jovanović: Nikolovski sta končali remis. Bogdanović je premagal Nikolića, Matanović Arhancija, Bertok Vrhovca, partiji Fuderer: Krivec in Kirc: Popović pa sta bili prekinjeni.

Po XII. kolu je stanje na tabeli naslednje: Ivkov 8 in pol, Bertok 8, Fuderer 7 in pol (1), Hočvar in Matanović 7 in pol, Krivec 7 (1), Jovanović 7, Vrhovca 6 in pol, Bogdanović 5 in pol, Mihočič 4, Arhancija in Nikolovski 3 in pol, Popović in Kirc pa 3 točke (1).

TURNIR V HASTINGSU

V prvi skupini tradicionalnega turnirja v Hastingsu je zasedel prvo mesto s 7 in pol točke madžarski mojster Szabo. Drugo, tretje in četrto mesto so zavzeli s enakim številom točk veteran angleških šahistov George Thomas, švicarski mojster Grob in nizozemski mojster Miring s 5 in pol točke.

KRIŽANKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16		17		18	19	20			21		22		23	
	24			25	26	27		28		29				
30		31		32						33			34	
	35		36					37		38	39	40		
41		42				43	44	45		46	47		48	
49		50				51		52	53		54	55		
	56			57				58		59				
60	61	62	63a	64		65	66		67	68		69		
70		71		72			73	74		75				
76		77	78				79			80				
81			82	83		84	85			86				
87					88					89				

Vodoravno: 1. italijanski otok, 6. fizik, 11. nebesno telo, 16. vas pod Krimom, 17. izraz pri kvantitativu, 18. kratka za jug. politično organizacijo, 20. zarija, 21. oseb. zaimek, 22. predlog, 23. hrvatski predlog, 24. znanost, 25. začetnici imena in priimka slov. pisatelja, 27. primorski medmet, 28. kemični znak za kalcij, 29. mesto v Gruzinski SSR, 30. latinski veznik, 31. del obleke, 32. damski otok, 33. časovno merilo, 34. njega, 35. veznik, 36. žgan, 37. prvotni prebivalci v vzhodni Evropi, 39. latinski pozdrav, 41. del hiše, 42. prvotni prebivalci Britanije, 43. kratka za dolžinsko mero, 45. staroajpansko plemo, 47. albanska agencija, 49. arabski konj, 50. ostanek pri gorenju, 51. prerokanje,

53. leningrajska reka, 55. kratka za moško ime, 56. del hiše (množ.), 57. posoda, 58. tul, 59. reka na Gorenjskem, 60. del kolesa, 62. reka v ZSSR, 63. kratka za italijansko politično stranko, 64. zato (lat.), 66. kmetijski orodje, 68. kratka za »okolic«, 69. kazalni zaimek, 70. vrsta bolezn, 71. dolina v Julijskih Alpah, 72. italijanska reka, 74. glas strela, 75. domača žival, 76. kraj na Štajerskem, 78. odprtina, 79. pritok Morave, 80. pomožni glagol, 81. turški reformator, 83. kitajsko mesto, 86. predmestje Trsta, 87. slap na Finskem, 88. žar, 89. mesto na Balkanu.

Navpično: 1. otok v Sredozemskem morju, 2. kemična kratka za srebro, 3. brezno, 4. stražnik, 5. italijanski spol-

nik, 7. kratka za »ziroma«, 8. konjska oprema, 9. sled znoja, 10. začetnici imena in priimka umrlega slov. pesnika, 11. oziralni zaimek, 12. podpora, 13. vrsta cigarete, 14. kratka za sindikalno organizacijo, 15. planinski hlev, 19. ime in priimek umrlega slov. pisatelja, 21. delo pisatelja pod 19. navpično, 26. obdelovalec zemlje, 28. vrednost, 35. morska žival, 36. del drevesa, 38. tuje žensko ime, 40. grška črka, 41. pridevnik za Zagorjane, 42. tatarski poglavar, 43. trenutno otrpene mišice, 44. fizikalna panoga, 46. hrvatski kazalni zaimek, 48. francoska kolonija, 50. v skokih, 51. del telesa, 52. vodna ptica, 54. azijska država, 61. turški pozdrav, 62a začetnici imena in priimka jugosl. politika, 63. tečaj, 64. doba, 65. osebni zaimek, 67. povrtnina, 68. najvišji forum Komunistične partije, 69. tovarna v Kamniku, 72. letopis, 73. svod, 77. šahovski izraz, 80. primlek slov. dramaturga, 82. kratka za ljudsko republiko, 84. nikalnica, 85. začetnici imena in priimka slov. pisatelja, 86. japonska dolžinska mera.

Rešitev križanke od 4. jan.

Vodoravno: 1. Kozara, 6. Leon, 10. Sifanja, 16. omara, 17. grafik, 19. Piran, 20. beta, 21. noht, 23. stri, 25. Gaza, 26. ilo, 27. gora, 29. Ig, 30. Rila, 31. Kot, 32. la, 33. Gorica, 35. Samara, 37. no, 38. srna, 39. Zenica, 41. kost, 43. slok, 45. peta, 47. vino, 48. strd, 50. Kazan, 52. Torino, 53. Tamar, 54. Ob, 55. Alah, 57. našo, 58. bula, 59. ta, 60. Korošec, 61. de, 62. korobač.

Navpično: 1. kobila, 2. omela, 3. zato, 4. Aragon, 5. Ra, 6. LRH (Ljudska republika Hrvatska), 7. ea, 8. OF (Osvobodilna fronta), 9. nit, 11. op (opus), 12. Figaro, 13. Irak, 14. Jazon, 15. Anatol, 17. Gori, 18. Krim, 21. Nora, 22. ti, 23. S. G. (Simon Gregorčič), 24. tlak, 28. acetone, 30. Racine, 33. Groza, 34. An. (Anton), 35. si, 36. astma, 38. slabo, 39. zet, 40. ano, 42. trala, 43. skok, 44. kalo, 46. Arad, 47. višje, 48. salo, 49. Drač, 51. naš, 53. tur, 56. he, 58. bo.

Nova planinska postojanka SFD »Železničarja« na Pohorju dokončana

Že takoj prvo leto po osvoboditvi so člani SFD »Železničar« postavili prvo planinsko postojanko na Pohorju, Uranovo kočjo. S tem pa se niso zadovoljili. Minulo leto so po načrtih aglonega arhitekta Černigoja dogradili nov planinski dom, ki pa vseeno pomeni šele prvi del v izgradnji velike planinske postojanke SFD Železničarja na Pohorju. Vsi prostori novega doma so urejeni tako, da se lahko kar najbolj racionalno izkoristijo. V prtiličju je okrepčevalnica za mimoidoče izletnike, več kletnih prostorov ter shramba za smučarske rekvizite. V prvem nadstropju sta dve prostorni jedilnici, odkoder je krasen razgled na Dravsko polje. V obeh jedilnicah lahko naenkrat obeduje do sto oseb. Poleg jedilnice je velika in moderna kuhinja z vsemi potrebnimi stranskimi prostori. V manjši je šest prostornih sob s preko 50 posteljami.

V drugi zgradbi, t. j. v podaljšku tega doma, bo urejeno 10 spalnih sob. Sezidali bodo tudi veliko pokrito teraso z garažami, nad njo pa odprto teraso. Pred domom bodo uredili igrišče za tenis, od-

Vremenska napoved za nedeljo 11. januarja: Spremenljivo, deloma tudi jasno, čez dan vetrovno.

bojko in košarko. Tako bo prvi del te planinske postojanke že to pomlad lahko služil namenu.

Da je »Železničar« uspel že deloma ustvariti to svojo veliko zamisel, gre predvsem zaslugi članom društva, ki so v preteklem letu žrtvovali pri gradnji tega doma nad 15.000 ur prostovoljnega dela. Posebna zasluga gre tudi železniškemu sindikatu za izdatno finančno pomoč. Prispevali pa so svoje deleže tako v delu, kakor v materialu vojaška in gozdna uprava v Mariboru, mestna uprava cest ter železničarska uprava.

V zvezi s to dograditvijo se je vršila zadnja sobota v preteklem letu primerne slovesnosti v Uranovi koči na Pohorju. Predsednik društva tov. Fišer je v svojem govoru prikazal zgodovino ter borbo železničarjev, fizikturnikov za dosego tega cilja že v stari Jugoslaviji. Vendar takrat niso nikjer našli razumevanja za takšne želje. »Danes pa je to drugače,« je izjavil tov. Fišer. »Naša ljudska oblast nam ni dala samo denarne pomoči, dala nam je predvsem tudi moralno podporo v tem delu.« Proslave so se udeležili zastopniki ljudske oblasti in množičnih organizacij iz Maribora, kakor tudi zastopniki Glavnega odbora sindikatov iz Ljubljane.

C. J.

Naš film in naši ljudje

Film našim ljudem danes ni več tuj. V vsakem večjem kraju je kinematograf, s potujočo aparaturjo pa pride kino v vasi, kjer ga doslej niso poznali. Statistika govori, da je obiskalo lani naše kinematografe štiri milijone ljudi, kar pomeni, če vzamemo seveda povprečje, da je šel vsak Slovenec štirikrat v kino. Naša kinematografija pa ni posredovala samo tujih, predvsem sovjetskih filmov, od katerih so se gledalci kulturno in politično vzgajali ter v veliki meri dvignili tudi sposobnost gledanja in razumevanja filma ter se tako naučili ločiti dobro od slabega. Vse česse predvajajo po kinematografih naše jugoslovanske filme, med katerimi so prav naši domači slovenski mnogokrat na programu.

V kratkem času dveh let je naša proizvodnja napravila močan razvoj. Prešla je obdobje Novic. Obzornika ter kulturnega in dokumentarnega filma ter prišla s proizvodnjo prvega umetniškega filma. Vsi ti filmi pa so poleg drugih nalog, kakršne mora opraviti napredni film, dosegli uspeh v vzbujanju zanimanja gledalcev do domačih filmov in utrjevanju zavesti, da so ti čezprav kratki in ne povsem dokončno izdelani, osnova naše nacionalne filmske proizvodnje, ki kaže ne samo na gospodarsko in politično samostojnost, marveč tudi kulturno vino naroda.

O tem zanimanju in interesu do slovenskega filma govori spet statistika obiskovanja domačih filmov. Pri delu na terenu pa srečavamo filmske delavce žive dokaze razvoja, tega odnosa, ki se ne kaže samo v zanimanju za naše delo, marveč prideta do izraza povezanost in ljubezen do domačega filma tudi v so-

delovanju in pomoči pri delu. Prav ustvarjanje take povezanosti in sodelovanja pa je tisto, za čemer stremimo od začetka proizvodnje naših filmov, ki naj bodo res v pravem pomenu ljudski. O odnosu naših ljudi do domačega filma naj govore nekateri primeri, na katere smo naleteli in vse pogostje srečujemo pri snemanju naših filmov.

Že kmalu po osvoboditvi ni bil operater, ki je z ročno kamero lovil dokumente za žurnal, ljudem več tuj. Razumljivo večje zanimanje pa so vzbudile prve skupine, ki so šle na teren snemat bodisi obzorniške točke ali prve kratke dokumentarne filme. Spominjamo se prvega takega snemanja, ki ni bilo več reportaža, marveč so že nastopali igralci — borci partizani, ki so z radostjo sodelovali. Snemali smo za Obzornik maj 1946, ki je bil posvečen obletnici Osvobodilne fronte. Sodelovali v filmu je bilo za borce doživljeno. Spraševali so za pojasnila s skrbjo, ki so jo venomer ponavljali; da bi bil uspeh čim boljši in prizori v filmu čim pristnejši. Zato jim ni bilo mar, da so morali po desetkrat drveti po bregu navzdol in se spet vzpenjati nazaj, ko smo snemali juriš na železniško progo. Poleg tega so nam dali mnogo nasvetov, ki so nam pomagali pri delu. Z nič manjšim ognjem so spremljali potek snemanja vaščani, ki so se zbrali na cesti ter skoraj pozabili na opravke, ki so jih klicali drugam. Primer velike poštrevnosti pa so bili tudi železničarji, ko so vozili in spremljali vlak, ki naj bi v filmu zletel v zrak. Ko bi se morala razpočiti pod lokomotivo mina, je nastala med vsemi ljudmi napetost. No, kot nalašč, mina ni hotela eksplo-

dirati in je moral vlak nekajkrat ponoviti pot preko nevarnega mesta. To je bilo posebno razburljivo za železničarje, ki so se junaško držali, dasi so njihovi obrazi govorili, da si niso popolnoma na jasnem, kaj se bo z vlakom in z njimi zgodilo, ko se »mina« razpoči. Borci, ki so sodelovali, so se kar s težavo vrnili domov in so se priporočali, naj se prihodnjič spet obrnemo nanje, saj imajo sedaj že nekaj »filmske prakse«. Po vasi pa so govorili o snemanju kot o najbolj zanimivem dogodku in otroci so že kričali povelja, ki so jih slisali od režiserja in operaterja med snemanjem.

Na drug tak primer sodelovanja se spominjam ko so Rusi snemali v naših krajih film »V gorah Jugoslavije«. Bilo je ob masovni sceni borbe partizanov s četniki in Nemci. Statisti, ki so bili oblečeni v partizane, so bili presrečni. Drugače pa je bilo s tistimi, ki smo jih izbrali za četnike in Nemce. Kategorično so odklanjali, da se preoblečejo.

»Jaz, pa četnik! Da me vidijo doma in jih bo sram,« so se izgovarjali. No, pa smo jih nazadnje le prepričali in je kamera stekla. Takrat se je zgodilo nekaj drugega, v dejanju partizanov na nekem odseku poženejo Nemci v beg. Tedaj so nenadoma drugi četniki in Nemci, ki bi morali sicer še nadalje braniti položaje proti partizanom, ob pogledu na partizane v jurišu pozabili, kaj predstavljajo. Obrnili so se ter hkrati s partizani navajili na tiste »fašiste«, ki so bili toliko nesrečni, da so prvi bežali.

»Ne morem, razumeš. Ko vidiš, kako jih partizani tepejo, te potegne za seboj.« Tako so se izgovarjali »fašisti«, ki so nenadoma postali antifašisti.

Takih srečanj z ljudmi, ki nam pomagajo pri našem filmu, je mnogo. S tako pomočjo in sodelovanjem pa je delo ne-

samo uspešnejše, marveč tudi bolj veselo.

Lani sva z operaterjem Metodrom Baduro snemala obzorniško točko »Obdelani bomo vsak košček zemlje« v Laskovcih zadrugi pri Mariboru. Zadrugniki so naju lepo sprejeli. Silno zadovoljni so bili, da bo film prikazal prav njihovo zadrugo. In razgovor o filmu, ki doslej ni zašel med te kmečke ljudi, je bil vse dni našega snemanja v ospredju. Upravičeno nama je razložila vse, kar sva hotela vedeti, vsak pa je še sam kaj povedal iz svojega dela, da bi bilo prikazovanje njihove zadrge pristno, prav tako kot je v resnici. Drugo jutro smo pričeli. Najprej smo posneli traktorje, ki so orali njivo za hišo, nato okopavanje vinograda in tako naprej vse, ki smo jih srečavali pri delu. Kmalu pa smo opazili, da upravnika, pa tudi ostali nekam zaskrbljeno spremljajo naše snemanje. In vse bolj se nam je zdelo, da nekaj z našim delom ne more biti v redu. No, zvečer so nas pa prav osteli. Odločno so postavili: »To bo slab film. To ne bo nobena popularizacija dela zadrge. Saj vse narobe snemate. Popolnoma natančno smo vam povedali, kako poteka naše delo: najprej imamo zvečer sestanek, jutraj si delo razdelimo, najprej opravimo živino itd. Ne pa najprej traktorji, s katerimi ste pričeli. Kar precej truda je bilo, preden smo pojasnili, da bo v filmu nazadnje vse tako kot je prav, ko bomo vse lepo razrezali in zleplili ter spravili v pravi vrstni red.

»No, potem pa že,« so bili zadovoljni. Pa ne zamerite, skrbelo nas je.

Režiser Sintič je pripovedoval mnogo primerov iz snemanja dokumentarnega filma »V partizanskih bolnišnicah«. Že takoj na začetku jih je v neki primorski vasi ustavila ženica z vprašanjem »Ali greste filmati?« in z željo »pa je

dobro opravile!« Na košar se je obrnil, vsak mu je rade volje pomagal. Pa ne samo to. Ko so partizanski bolničarji po Sloveniji zvedeli, da bodo v filmu nekatere rekonstrukcije iz časa v bolnicah v osvobodilni borbi, so pisali iz vseh strani in prihajali iz vseh krajev z navsiti in z željo, da sami sodelujejo. Sodelovali so ves čas snemanja ne samo kot igralci in svetovalci, ki so mnogokrat pomagali ujeti na filmski trak res pristne dokumente iz časa osvobodilne borbe, pomagali so tudi prenašati kamero in opremo, premagovali so mraz in vse druge neprilike, ki so spremljale to ekipo pri njenem delu. In ob slovesu so dejali, da bo največje zadovoljstvo zanje takrat, ko bodo gledali film v domačem kinu in bodo imeli ob tem zavest, da so tudi oni sami nekaj prispevali k njemu.

Filmske skupine, ki obiskujejo deželo, šole, tovarne, bolnice, domove, športna igrišča in vse druge kraje, kjer utripa naše življenje, so že našle stik z ljudmi. Ljudje jim pomagajo in če se filmarji ne oglašajo slobi, čisto pošljejo prošnjo, da naj pride filmska ekipa in posname na filmski trak čim več iz njihovega življenja in dela. In vedno pogostje dobivamo pisma, ki govorijo: »Zadnjič ste pri nas snemali, pa ste to in to pozabili. Pri nas se je še to in to zgodilo. In so še stvari, ki so zanimive in jih je treba v filmu prikazati, da bodo drugi ljudje po naši deželi vedeli, kako živimo in delamo tu pri nas.«

Vse to je znak, da je ljudstvo spoznalo pomembnost filma. Da ga ljubi, ker je, čeprav v skromnih začetkih, vendarle naš. Saj prikazuje našega človeka pri delu in počitku brez olepšav, in mu daje prav s tem najbolj realne in zato najsvelješe perspektive za prihodnost.

F. Š.

Prijavljanje za načrtno prevažanje po morju v mesecu februarju 1948.

Pozivamo vse civilne in vojaške ustanove, podjetja in posameznike, da zaradi načrtnega prevoza po morju prijavijo svoje tovore za mesec februar 1948 do 18. januarja letos.

Za prevoz in razvoz blaga vzdolž naše obale na Jadranu: Jadranski pomorski agenciji, Rijeka, Obala Jugoslovanske mornarice 8 — tel 50.

Za vse prevoze v tujino: Jugoslovanski pomorski agenciji Beograd, Knez Mihajlova ulica 31 — tel 20-753.

Prijave morajo biti popolne, jasne in predpisno taksirane po zakonu o taksah ter vsebovati te-le podatke:

1. Naziv in naslov pošiljatelja,
2. Vrsto tovorov
3. Količino tovorov,
4. Luko vkrcanja,
5. Luko izkrcanja,
6. Naziv in naslov prejemnika,
7. Datum, kdaj je tovor na razpolago za vkrcanje

8. Ali je treba vso količino prepeljati naenkrat ali v več partijah

9. Pri izvozu blaga je treba navesti, od kod blago prihaja v luko vkrcanja

10. Pri uvozu blaga je treba navesti, kam blago gre po izkrcanju in ime vkrcačelja v luki vkrcanja

Opomba: Navedite podatke glede tovara, n. pr. način pakiranja, količina je kubična prostornina enotonske teže, pri koevskem blagu prijavite točno težo in število komadov nad enotonsko težo, ali je tovor nevaren, pokvarljiv, njegov obseg in vse ostalo, kar je potrebno za varnost prevoza blaga

Interesente opozarjamo da se točno držijo gornjih navodil in roka ter navedejo točen datum, kdaj jim je ladijski prostor potreben, kajti v nasprotnem primeru prijave ne bodo sprejete v prevozniki naht za mesec februar 1948.

Strank ne bomo posamič obveščali, ali je njihov tovor sprejet v prevozniki naht, ampak naj se same interesirajo v začetku februarja 1948 pri agenciji, kjer so vložile prijavo za prevoz.

Tovore, ki so bili prijavljeni za mesec januar, a niso bili izpolnjeni iz kakršnega koli razloga v dotičnem mesecu, je treba ponovno prijaviti za naknadni prevoz v sledečem mesecu.

Stranke poleg tega opozarjamo, da bodo nosile vse posledice, v kolikor ne bodo imele na razpolago tovara, ki je bil prijavljen v prevoznem načrtu

Ministrstvo pomorstva FLRJ
Generalna direkcija trgovske mornarice RIJEKA

Urade in ustanove opozarjamo, da vsa obvestila in objave za »Ljudsko pravico« sprejemamo najkasneje do 12. ure. — Uredništvo.

Potrebujemo:

**5 STATISTIČARJEV
4 GATERISTE in
2 STROJNIKA**

Nastop službe takoj! — Plača po uredbi o državnih uslužbencih. — Ponudbe je poslati na:

Lesno industrijsko podjetje

»POHORJE«, Maribor

Gledališka ulica št. 4-I.

UMRLA JE NAJINA
DRAGA STARA MAMA

MARIJA ULČAR

POGREB BO V PONEDELJEK
12. JANUAR, 1948 OB 16. URI
V KAMNIKU

OBNEM BO TUDI PREKOP
SINA IN BRATA

**Lojzeta Beštra - Milana
PARTIZANA**

KI JE PADEL 13. VIII. 1944
ZALUJOČA:
MARA IN LOJZE BEŠTER

Zalostni sporočamo, da je
3. t. m. umrla naša dobra
mama

**MARIJA
KURE**

roj. MAVRIN

Pokopali smo jo 5. t. m.
na pokopališču na Vidmu.
Izrekamo iskreno zahvalo
vsem krpilcem — tovarišu
Valetiču za poslovljni govor
in vsem, ki so jo spremili na
njeni zadnji poti.

Naj v miru počiva!

Čeplje, Mozelj, Ljubljana,
Celje, Kansas City, dne 10.
januarja 1948.

Zalujoči:

Peter, mož; Marija, Katarina,
Anica, Jože, Jurij in Rozi,
otroci; Pavel, brat; Lucija,
sestra in ostalo sorodstvo

VABILO

Pripravljalni odbor Kmetijske zadruge
Brniki sklicuje za dan 25. januarja 1948
v prostorih KLO Brniki ob 3. uri pop.

USTANOVNI OBČNI ZBOR

1. Otvoritev.
2. Izvolitev delovnega predsedstva.
3. Izvolitev verifikacijskega odbora.
4. Izvolitev overovateljev zapisnika.

Dnevni red:

1. Referat o pomenu kmečke zadruge (tov. Vovk Jože).
2. Čitanje pravil.
3. Odobritev višine kredita.
4. Izvolitev upravnega odbora.
5. Izvolitev nadzornega odbora.
6. Razno.

Pripravljalni odbor

Okr. magazin Maribor-okolica

MARIBOR, PARTIZANSKA 22

razpisuje

za takojšen nastop sledeča mesta:

- 1 knjigovodjo, 1 pomožnega knjigovodjo,
1 fakturista, 1 kalkulant, 2 skladiščnika,
vodjo prometnega odseka

Ponudbe je poslati na gornji naslov do
31. I. 1948 ali se osebno predstaviti v
uradnih urah od pol 8. do pol 15 ure
vsak dan

Naproza Ljubljana — Št. Vid

potrebuje za svoje poslovalnice

**dve poslovodji
in delavca za skladišče**

Plača po uredbi, nastop takoj.

TOVARNA USNJA REČICA OB SAVINJI

s sedežem v Slovenjgradcu zaposli
tako j

pisarniško moč

po možnosti s finančno prakso.

Ponudbe je poslati na upravo
tovarne v Slovenjgradcu.

Tovarna splošnih metalnih konstrukcij in vijakov Tezno pri Mariboru

sprejme

več m'adincev in m'adnk

z vsaj delno srednješolsko izobrazbo,
za priučitev v delu v statistiki in pla-
niranju, z dobro razvojno možnostjo
Ponudbe osebno ali pismeno na upra-
vo podjetja

Elektrarna Velenje II v Šoštanju

potrebuje za takojšen nastop nasled-
nje strokovne in pisarniške moči:

**elektroinženirja,
strojnega inženirja,
gradbenega inženirja,
gradbenega tehnika,
tehničnega nabavljaka
(nakupovalca),
tehničnega risarja,
knjigovodjo (-kinjo),
2 steno-daktilografinoj,
šoferja-avtomehanika**

Mesta so sistematizirana, plača po
uredbi. Ponudbe poslati na perso-
nalni oddelek Elektrarne Velenje II
v Šoštanju.

KAMIJON

3—5 ton nosilnosti, in

terenski voz »JEEP«

takoj kupimo in plačamo. —

Ponudbe na: »SLOBODA«

sresko preduzeče — Zaječar,

Srbija

POZIV

za prijave pridobljenih pravic pod Italijo
iz socialnega zavarovanja državne službe
in invalidnin

Da se omogoči pregled in ureditev vseh
pridobljenih pravic: a) iz socialnega zava-
rovanja, b) iz državne, samoupravne ali
javne službe in c) vojaških invalidnin ki
so si jih pridobili posamezni sedanjí naši
državljeni na prejšnjem italijanskem dr-
žavnem ozemlju do maja 1945, je bil od-
rejen popis teh pravic ki se je vršil ves
čas po osvoboditvi, oziroma po priključitvi
Slovenskega Primorja k FLRJ.

Ker se mora ta popis definitivno zaklju-
čiti, postavljamo kot zadnji rok za prijave

do vključno 15. januarja 1948

Kdor doslej še ni vložil prijave, naj to
stori do 15. januarja 1948 in sicer:

1. Kdor je bil zavarovan za onemoglost
in starost pri katerem koli socialno-zavaro-
valnem zavodu pod Italijo, naj pošlje pri-
javnico najbližji ekspozituri ali filijali Drž-
avnega socialnega zavarovanja. Vse te pri-
jave se zbirajo pri filijali DZSZ v Ajdov-
ščini.

Tiskovine so na razpolago pri vseh KLO,
OLO sindikalnih podružnicah in ekspozitu-
rah v Slov. Primorju

2. Kdor je služil v državni, samoupravni
ali javni službi naj pošlje prijavnico na-
ravnost ministrstvu za delo LRS, oddelek
za pokojnine.

Potrební obrazci za prijavo so na raz-
polago pri vseh okrajnih LO Slov. Pri-
morja.

3. Kdor si je pridobil pravice do invalid-
nine (iz vojne ali mirodobske vojaške
službe) naj pošlje prijavo najbližjemu okraj-
ni LO (odsek za soc. skrbstvo).

Prijavo morajo izvršiti vsi oni državljani,
ki doslej teh pravic še niso prejeli.

Prijav ni potrebno delati vsem onim ki
so že podali prijave svojih pravic na do-
ločenih obrazcih (formularjih). V kolikor
bi podatki uživalec pokojnin rent in in-
validnin ne bili zadostni, jim bodo te dni
poslane še posebne vprašalne pole, katere
morajo točno izpolniti, takoj vrniti nastan-
ovam od katerih jih bodo prejeli (naslov
je na prijavi).

Kdor do 15. januarja 1948 ne bi prijavil
svojih zahtevkov, oziroma dobe zavarova-
nja ali službe pod Italijo, mu kasneje teh
pravic ne bo mogoče upoštevati pri odmeri
pokojnin iz soc. zavarovanja državne po-
kojnine ali invalidnine.

Posebej opozarjamo vse naše državljane,
ki so v letih med prvo in drugo svetovno
vojno zapustili Slov. Primorje in so bili
poprej v Italiji v državni, samoupravni
ali javni službi, ali ki so bili od leta 1928
zavarovani za starost in onemoglost, da
prijavijo dobo drž. službe oziroma dobo
soc. zavarovanja. Vsi ti naj se obrnejo za
prijavne obrazce na filijalo DZSZ v Ajdov-
ščini v Ljubljani ali Mariboru (soc. zav.)
oziroma na ministrstvo za delo, odd. za po-
kojnine (drž. javna služba).

V primerih kjer ima posameznik i drž.
službo i soc. zavarovanje, prijavi svoje
prilagovalne pravice ločeno vsaki posamez-
ni ustanovi. — Iz pisarne ministrstva za
delo LRS.

SLOVENSKA STEKLARNA V HRASTNIKU

ima svoj tekoči račun od 1. I. 1948
dalje pri NARODNI BANKI FLRJ,
centrali za LRS, podružnici
v Ljubljani pod novo številko

6-40008-0

»ELEKTROLJUBLJANA«

DIREKCIJA SOŠKIH ELEKTRARN
DOBLAR, pošta ROČINJ

sprejme takoj v službo:

- 1 knjigovodjo,
- 1 blagajnika,
- 1 stenodaktilografinoj,
- 1 daktilografinoj,
- več pomožnih moči

za knjigovodstvo

Za hrano in stanovanje je poskrbljeno
Plača po uredbi.

MESTNI LJUDSKI ODBOR BREŽICE

razpisuje mesto

RAVNATELJA

»Mestnih podjetij Brežice«

Pismene ponudbe z dokazi strokov-
nega znanja s priložo življenjepisa
poslati na MLO Brežice do 31. janu-
arja 1948. Nastop službetakoj.

Plača po uredbi.

DRŽAVNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE

filiala v Ljubljani potrebuje več

pisarniških moči

v Ljubljani in zunanjih ekspoziturah.
Prošnje je vložiti na DZSZ, filiala
v Ljubljani, personalni odsek. Prošnji
je priložiti: potrdilo o nekaznovanju,
potrdilo o vpisu v volilni imenik,
zdravniško spričevalo ter življenjepi.
Plača po Uredbi o plačah državnih
uslužbencev.

DZSZ.

Oglašujte v »Ljudski pravici«

Likvidacija Blagovne centrale nabavno-prodajnih zadrug z o. j.

v Ljubljani, Tyrševa cesta 29.

Poziv upnikom in dolžnikom!

Blagovna centrala nabavno-prodajnih zadrug v Ljubljani, Tyrševa c. 29,
je sklenila na svoji skupščini dne 22. XI. 1947 svoj prestatnek.

Za izvedbo likvidacije so bili določeni: tov. Strle Franc, Ljubljana,
Pražakova ul. 11; Ogrizek Andrej, Ljubljana, Miklošičeva c. 14; Marič
Lojze, Ljubljana, Miklošičeva c. 10.

Pozivamo upnike in dolžnike, da z dokazilnimi listinami prijavijo svoje
terjatve, oziroma obveznosti proti imenovanemu podjetju do 31. I. 1948
od dneva poziva.

Likvidacijski odbor.

ELEKTROPRENOS

PODJETJE ZA RAZDELILNE NAPRAVE IN DALJNOVODE

LJUBLJANA

se je iz dosedanjih prostorov v Gledališki ulici 8/IV

preselilo

v svoje nove upravne prostore

Vrtača 4

Telefoni: 24-54, 32-05

Brzovjavni naslov: Elektroprenos

Naslov za pisma: Elektroprenos, Ljubljana, Vrtača 4,

poštni predal 252

Tek. račun v Narodni banki, filiala 60 — Ljubljana, št. 6-30069-1

REKTOR AKADEMIJE UPODABLJAJOČIH UMETNOSTI V LJUBLJANI

SPOROČA BOLEČO VESÍ, DA JE MNOGO PREZGODAJ UMRL
TOVARIŠ AKADEMSKI SLIKAR IN KIPAR

NIKOLAJ PIRNAT

REDNI PROFESOR, PARTIZANSKI BOREC, KAPETAN JA,
NOSILEC REDA BRATSTVA IN EDINSTVA II. STOPNJE
IN REDA ZASLUGE ZA NAROD II. STOPNJE

Z NJIM SMO IZGUBILI VELIKEGA UMETNIKA, SOUSTANOVITELJA
AKADEMIJE, NENADOMESTLJIVEGA PROFESORJA
IN DOBREGA TOVARISA

POGREB DRAGEGA POKOJNIKA BO V NEDELJO OB 16. URI
Z ŽAL IZ KAPELICE SV. NIKOLAJA

V LJUBLJANI, DNE 10. JANUARJA 1948

Mestno gostinsko podjetje

Hotel »Soča« IDRIJA

želi vsem svojim gostom
srečno in uspehov polno
novo leto 1948!

»ODPAD«

podjetje za promet z odpadki

Poslovalnica
ILIRSKA BISTRICA

želi srečno in uspehov polno
novo leto 1948!

Zafred Ivana
gostilna

Št. Peter na Krasu

želi vsem svojim gostom
zadovoljno in srečno
novo leto 1948

**OKRAJNI MAGAZIN
TREBNJE**
sedež v Mirni

s svojimi poslovalnicami:
Trebnje, Mirna, Trzin, Trzin, Trzin
»Naša knjiga« v Trebnju

želi svojim odjemalcem
SREČNO NOVO LETO!

**Okrajna
poslovna zveza**

**NABAVNO-PRODAJNIH
ZADRUG**

z, z o. j.

ILIRSKA BISTRICA

**OKRAJNO
GRADBENO PODJETJE**

»KRKA«
NOVO MESTO

Vse sile za izvedbo
našega petletnega plana
in obnove!

Zdraviliško-gostinsko podjetje
**DOLENJSKE TOPLICE
PRI STRAŽI**

želi svojim posetnikom in gostom
čim več uspeha pri izvedbi našega
petletnega plana!

Ravnateljstvo

Didič Ivan

hotel — restavracija

IDRIJA

vsem svojim gostom
zadovoljno
novo leto 1948!

PER FRANC

gostilna

NOVO MESTO

SMOLE RUDOLF

kavarna Glavni trg

NOVO MESTO

OSOLNIK DANA

gostilna — prenočišča

NOVO MESTO

KOPIČ JOŽE

trafika — Kandija

NOVO MESTO

VESEL ŠTEFAN

splošno čevljarstvo

NOVO MESTO

»ŽEGOB«

kolodvorska restavracija

NOVO MESTO

Podjetje lesnih izdelkov

BRATA KOPAČ — Laško

želi vsem svojim odjemalcem
novo leto 1948!

MINISTRSTVO LESNE INDUSTRIJE Ljudske republike Hrvatske

ZAGREB, Bogovičeva ulica I-III, tel. 45-62

obvešča kot proizvajalec drobne potrošnike, da bodo pogodbe o
prodaji blaga po dodeljenih kontingentih v smislu naredbe o skle-
panju pogodb za prvo četrtletje 1948, sklepali pri teh zastopstvih:

1. Pri zastopstvu v **BEOGRADU** (točen naslov bo objavljen naknadno
v dnevnikih) vsi koristniki kontingentov s področja LR Srbije, LR
Makedonije ter AP Vojvodine in Kosmeta;
2. pri zastopstvu v **SARAJEVU** (točen naslov bo prav tako objavljen
naknadno v dnevnikih) vsi koristniki kontingentov s področja
LR Bosne in Hercegovine ter LR Črne gore;
3. pri zastopstvu v **ZAGREBU**, Bogovičeva ulica I-III, tel. 45-62, vsi
koristniki s področja LR Hrvatske in LR Slovenije.

TOVARNA »INTEX« — KRANJ

potrebuje več uradniških moči

z znanjem strojepisja, stenografije, malo knjigovodstva in
predvsem dobrih računarjev V pošte pridejo starejše in
mlajše moči z znanjem ene naštetih stvari. — Poleg tega
potrebujemo več električarjev in strojnega tehnika. —
Interesenti naj se javijo personalnemu referentu tovarne
»INTEX«, Kranj pisмено ali osebno Potni stroški se
povrnejo.

NATEČAJ

za izdelavo osnutkov lesenih predmetov za praktično uporabo in
okras, kakor lestencev, namiznih in nočnih svetilk, pisarniških
potrebščin, pepelnikov, lesenih kljuk itd. — Natečaj razpisuje
Glavna dir. lesne industrije LRS, Ljubljana, Tyrševa 1a-III, desno.
Sestav predmetov mora biti primeren za strojno serijsko izdelavo.
Najboljši osnutki bodo nagrajeni s 1000—4000 din

**Krajevni ljudski odbor
Krajevni gostinski obrat »Soča«
Krajevno čevljarstvo podjetje**

ŽELIJO VSEM SVOJIM ODJEMALCEM IN GOSTOM
SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO 1948!

SV. LUCIJA OB SOČI

Pletilnica Dobova ob Savi

Podjetje okrajnega ljudskega odbora Krško
V DOBOVI

IZDELUJE VSE V PLETILSKO STROKO
SPADAJOČE PREDMETE

»NAPROZA« TREBNJE

Poslovalnice

v Trebnju, Dobrnič in Sv. Štefanu

želi vsem svojim odjemalcem srečno in uspeha polno
novo leto 1948

Ravno tako

Zadružna gostilna in menza Trebnje

Pozivamo vse delovne moči, da vložijo vse svoje
napore za izvedbo našega petletnega načrta!

Okrajna poslovna zveza
kmetijskih
nabavno-prodajnih zadrug
Slovenske Konjice

Železniška postaja: Slovenske Konjice
Telefon št. 22

Trudimo se, da s svojim delom
preko svojih članic »NAPROZ«
doprinesemo čimveč k izvršitvi
plana v drugem letu prve
TITOVE PETLETKE!

**OLO SMARJE
GRADBENO PODJETJE
ROGAŠKA SLATINA**
Z OBRATI

MIZARSKA DELAVNICA — STROJNO.
KLJUČAVNIČARSKA DELAVNICA
PLESKARSTVO

Gradi vse vrste visoke in nizke gradnje

*Z novim elanom
v drugo leto
petletke*

Okrajna poslovna zveza
v Slov. Bistrici z oddelkom za vino

zalaga Naproze

v Slov. Bistrici, na Zg. Polskavi,
v Slivnici v Račah, v Framu,
na Pragerskem in v Makolah

in odkupu e vse poljsko-kmetijske pridelke